Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 192 (15815) | 1981 оной августын 21, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

ҮБҺЭ, ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ БҮГЭДӨӨРӨӨ ХАБААДАЯ!

ХОНИШОДОЙ МҮРЫСӨӨН ҮРГЭДЭГ ЛЭ

Буряад оронойМнай олон мянган хонишод, ажахынууд хони үсхэбэрилгээр жэлэйнгээ дүн согсолжо, туйлаһан амжалтануудаа сэгнэжэ, алдуу эндүүгээ шүүмжэлхы ёһоор хаража, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлжо байна. Мүнөө олонхи районуудта хонишодой зүблөөн, районой газетэнүүдэй редакцинуудта зуутан хонишодой дүй дүршэл элишэлхэ «түхэреэн стол» боложо үнгэрөө.

Эдэ дүнгүүд юу харуулааб гэхэдэ, энэ жэлдэ олонхи хонишод, колхоз болон совхозууд урдынхиһаа эмхитэйгээр, һайнаар хүдэлжэ гараа. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, зуутан хонишодой тоо зарим тэды олошороо. Илангаяа Хорини, Зэдын, Захааминай, Яруунын районуудай ажахынуудта түл урдынхиһаа олоор абтаһан байна. Республикамнай бүхы дэрээ нёдондонойхиһоо 46 мянга гаран хурьга олоор абаһан, хурьгадай үхэл гарза шалзад хорооһон байна.

Дүршэл шадабаритай, ажалша бэрхэ хонишод урдынхидаал адли хонин бүриһөө хурьга абажа, гарзагүйгөөр томо болгоһон, нооһо хайшалха даабаряа үлүүлэн дүүргэһэн жэшээтэй. Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой суута хонишон, Социалис Ажалай Герой Дашанима Буодневич Сундуев отарынгаа зуун хонин бүриһөө 153 хурьга томо болгожо, хонин бүриһөө 6 килограммһаа дээшэ нооһо хайшалжа, толотомо амжалта туйлаа. Улаан-Үдын районой «Заветы Ильича» совхозой ахалагша хонишон Данзан Чимитович Бандаев жэл бүри олон түл, ехэ нооһо абажа байһанайнгаа түлөө һаяхана СССР-эй ВДНХ-гай Хүндэлэлэй дипломдо, «Москвич» автомобиль шанда хүртөө.

Түл абаха, нооһо тушааха түсэбөө урагшатайгаар бэелүүлһэн ажахынуудай тоодо Зэдын районой «Коммунизм», Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозууд, Хэжэнгын районой Загаһатын, Хорини районой Үдын совхозууд болон бусад ороно. Жэшээнь, Загаһатын совхозой хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд, хонишод һүүлэй жэлнүүдтэ искусственна үрэжүүлгэ нарин һайнаар ябуулжа, хонидой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэрез гуримшуулһанай ашаар энэ жэлдэ хурьгадые абаха ба түлжүүлхэ, нооһо гүрэндэ худалдаха түсэбтэ даабаряа холо үлүүлһэн байна. Бүхы совхозоороо эдэнэр хонин бүриһөө 4 килограммһаа дээшэ нооһо абажа шадаа.

Эдэ түрүүшүүлэй, түрүү ажахынуудай дүй дүршэл юу харуулнаб гэхэдэ, эдэнэр һүрэгүүдээ жэлэй дүрбэн сагта һайнаар бэлшээжэ, эдеэлүүлжэ, тобир тарган байлгаха, илангаяа искусственна үрэжүүлгэдээ нарин һайнаар бэлдэжэ, эмхитэйтээр үнгэргэхэ гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдодог байна. Мүн эдэ ажахынуудай зоотехнигүүд, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд түрүү хонишодой дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо, хонин ажал дээрэ үйлэдбэриин зохид технологи шэлэн оложо, тэрэнние хэлбэригүйгөөр баримталхын хойноһоо тэмсэдэг гээшэ.

Теэд юрэнхы дээрээ республика дотор хони үсхэбэрилгэ үшөөл хангалтагүйгөөр эрхилэгдэнэ. тэрэнэй үрэ дүн мүнөө үе сагай эрилтэ яашье хanganaгүй. Энэ жэлэй үнгэрһэн долоон һарын дүнгөөр республикын колхоз болон совхозуудта бии байгаа эхэ хонидой, эмэ түлгэдэй зуун толгой бүриһөө арайхан гэжэ 65 хурьга томо болгоно байна. Олон хонид һубайрна, эмэ түлгэнүүд ехэнхидээ отароондо оруулагданагүй. Энэ жэлдэ абтаһан хурьгадай арбан процентнь гарзалуулагдаһан байна.

Олохон колхозуудай, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд хони үсхэбэрилгэдэ горитой анхарал табинагүй, эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ, тэдэнине түрэлгэдэнь бэлдэхэ, абтаһан хурьгадаа гарзагүйгөөр томо болгохо асуудалнуудые хангалтагүйгөөр шиидхэнэ. Жэшээнь, Улаан-Үдын районой «Дружба» колхозой ахамад зоотехник А. К. Чебунин хонин ажалдаа орой анхардаггүй, эхэ хонидой зургаан отарагай аад, тэндэхи байдалые һайжаруулха хэмжээ абадаггүй. Олонхи отарануудайнь байра хуушаржа, унаха туйлдаа хүрэнхэй.

Иимэрхүү байдал Сэлэнгын районой «Бестужевский», Мухар-Шэбэрэй районой Суулгын совхозуудта, Загарайн районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо үзэгдэнэ. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэдэ саг соонь һайнаар бэлдэнэгүй, олон ажахынуудта үрэжүүлгэ хэхэ пунктнууд, лабораторинууд зохидоор түхеэрэгдэнэгүй, зооветеринарна эрилтэнүүд бэелүүлэгдэдэггүй байна. Тиигэжэ хонидые үрэжүүлгын технологи хазагайруулагдана.

Имагтал искусственна үрэжүүлгые хангалтагүйгөөр эмхидхэһэн ушарһаа боложо, хэдэ хэдэн районуудта түл абалга хүдэлмэри аяар дүрбэн һара хүрэтэр, зарим газарта 7—8 һара унжагайржа, һула муу түл абтажа, тэдэнь ерэхэ үбэлжэлгын үедэ гарзалшадаг байна.

Республикын мал ажалай гол һалбари болохо хони үсхэбэрилгэдэ саашадаа инмэ хайша хэрэгээр хандажа болохогүй. Юуб гэхэдэ, энэ шухала һалбарине шэнэ табан жэлдэ эрид хүгжөөхэ, хонинной мяха болон нооһо ехээр абадаг болохо зорилгонууд хараалагдаһан байна бшуу. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ түл түрэсэ, нооһо абаха түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлхын тула энэ жэлэй искусственна үрэжүүлгын хүдэлмэрине жэшээтэ һайнаар эмхидхэхэ эрилтэ табигдана. Тинхын тула түбэй түрүүндэ искусственна үрэжүүлгэ хэхэ даабари хонишодой бригада бүхэндэ хүргэгдэхэ, ерэхэ жэлдэ түл үгэхөөр хонид, эмэ түлгэд ажахы бүхэндэ тодорхойлогдохо ушартай. Энэ намартаа 770 мянга гаран хонидые үрэжүүлхэ зорилго табигдана.

Энэ шухала хүдэлмэрине богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхын тула тэрээндэ оролдосотойгоор бэлдэхэ хэрэгтэй. Эдэ үдэрнүүдтэ искусственна үрэжүүлгын пунктнуудые шэнээр бариха ба заһабарилха, тэрэнние хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдээр, зэмсэгүүдээр хүсэлдүүлхэ хүдэлмэри дүүргэгдэхэ. техник-үрэжүүлэгшэдээр хүдэлхэ хүнүүд томилогдоод, тусхай һуралсал гаража, аттестацини шалгалта бариха ушартай. Мүн хусын үрэ зөөхэ транспортаар хангагдаха байна.

Ажахы бүхэндэ эхэ хонид һайнаар бэлшээн таргалуулагдажа, отаранууд нооһонойнгоо шанараар, жэл жэлээрэ илгагдажа, саг соогоо ветеринарно-һэргылэмжын хэмжээнүүд ябуулагдаха болоно. Тэрэшэлэн эдэ отарануудта үрэжүүлгэдэхэ бэлэндэг хусанууд хүсэд хүрэхөөр бэлдэгдэхэ байна. Хонидой тамирые харалсажа, отарануудта үрэжүүлгэ эхилхэ болзор тусхай комиссяар тогтоогдохо эрилтэтэй.

Нүхэд хонишод! Арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ хонин бүриһөө хурьга, нооһо ехээр абаха социалис мүрысөөндэ бүгэдөөрөө жагсажа, энэ жэлэй искусственна үрэжүүлгын хүдэлмэрине зоотехническэ эрилтын ёһоор хэмжээндэ үнгэргэе.

Хонишоной бүлэ— үбһэндөө

Зунай һүүл һарын тэнгэр сэлмэг халуун нэгэ үдэр Олзоноор ябахадаа, республикын солото хонишон, энэ жэлдэ СССР-эй ВДНХ-гай Хүндэтэ дипломдо, «Москвич» автомобиль шанда хүртэһэн Данзан Чимитович Бандаевтай уулзагдаа. Тэрэ үхибүүдээрээ, ашанар, зээнэртээ үбэлжөөгөө тойрон, үбһөө хуряажа ябаба.

Хоёр томо һүри отарынгаа газаа табяад, үшөө гурбан һүри тээ дүтэхэнэ бодхоогоод байгаа.

— Юрэдөө, адагынь 300 центнер үбһэн һүрилэгдөөл ёһотой, — гэжэ ахалагша хонишон мэдүүлбэ.

Гулдагар томо һүринүүдыень харахада, хонишоной хэлээшэһээ нилээд дээгүүр лэ хэмжээнэй үбһэн ороһон хэбэртэй. Теэд отарын эзэнэй арьбан, һайн шанартай үбһэ абаха гэжэ оролдожо ябаһаниинь ойлгосотой бшуу.

Үбэлжөөнэйнь дэргэдэхи табин гектар сабшалан хонишоной бригадада даалгагданхай. Тэрэ сабшалангаа уһалжа, минеральна утэгжүүлгээр шанаржуулжа, жэл бүри үбһэ ногооной баян ургаса абадаг заншалтай.

— Нёдондо эндэһээ 750 центнер үбһэ бэлэдхэжэ абаа һэмди. Мүнөө жэлдэшье тэрэнһээ доошо байхагүй, — гэжэ Данзан Чимитович найдалтайгаар хэлэбэ.

Энээнһээ гадна отарадань дүтэхэнэ 10 гектарта зелёнко ургуулагдана. Тэндэнь баһа наг шэбхэ, минеральна утэгжүүлгэ гаргагдаһан юм. Мүнөө зелёнконь яһала һайнаар ургажа байнхай.

Бидэнэрэй хүрэжэ ерэхэдэ, ахалагша хонишон гэр бүлөөрөө ажаллажа байба. Хоёр морин тармуур дээрэ энэ жэлдэ дунда һургуули дүүргэһэн Содбо-Самбу хүбүүниинь, Түмэн-Жаргал ашань хүдэлнэ. Бухал оруулха хүдэлмэридэ медицинскэ фельдшерээр ажалладаг Цырен-Ханда басаганиинь ябана. Вася, Бата ашанарынь хурдан моридые унаахай бухал шэрэжэ, сүлөөгүй гүйлгэлдэнэ.

Ингэжэ «Заветы Ильича» совхозой түрүү хонишон отарадаа жэл бүри үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абадаг заншалтай. Энээнэйл ашаар хонидынь тобир тарганаар ондо оруулагдажа, хурьгадынь һайнаар түлжүүлэгдэдэг байна. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ эдэнэр отарынгаа зуун хонин бүриһөө 126 хурьга томо болгожо, тус бүринень 23 килограммда хүргөөд, совхоздоо тушааһан, хонин бүриһөө 4.6 килограммһаа үлүү нооһо абаһан байха юм.

Цырен-Одо хүбүүхиинь дунда һургуули дүүргээд, Совет Армиин алба хэжэ ерээд, эсэгэтээ хүдэлжэ ябана.

Данзан Чимитович Бадма-Ханда Ринчиндоржиевна хоёр пенсидээ гараад, хонишон хүбүүдтээ туһалха ааб даа.

Ингээд августын 25 багаар хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ гэжэ Бадма-Ханда Ринчиндоржиевна бэлдэжэ байна.

Б. ГЫЛЫКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Ч. Бандаев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МЭРГЭЖЭЛТЭД— ЗВЕНЬЕВОЙНУУД

Бэшүүрэй районой Бодонгуудай совхоздо онһожоруулагдамал звенонуудһаа гадна, үбһэ хуряадаг морин косилкатай 15 звено эмхидхэгдэһэн юм. Тэдэ звенонуудыень хүдөө ажахын мэргэжэлтэд толгойлдог байна. Жэшээлхэдэ, совхозой ахамад инженер, коммунист Эрдэнижап Цыденжапов, ахамад ветеринарна врач Александр Молотов, Хонхолын малай комплексын начальник Чингис Цыренов, совхозой ахамад зоотехник Владимир Дондуков, ахалагша электрик Валерий Тогошеев болон бусад звенонуудые хүтэлбэрилэгшөөр томилогдонхой. Звено бүридэнь 150 гаран центнер үбһэ бэлэдхэхэ тодорхой түсэб үгтэһэн байгаа. Тэдэ звенонуудтань гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, совхозой бухгалтериин хүдэлмэрилэгшэд, сельскэ Соведэй коллективүүд хабаадуулагдаһан байна.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэгшэдые урмашуулха талаар хэмжээнүүд эндэ хараалагданхай. Бэлэдхэгдэһэн 150 центнер үбһэнэй 20 процентнь, зүгөөр 200 центнерһээ дээшэ үбһэ бэлдэһэн звенонуудай гэшүүдтэ 30 процентнь энэ кампанида хабаадагшадта үгтэхөөр хараалагдаа. Нэгэдэхи һуури эзэлһэн звенодо 100 түхэриг мүнгэ, нэгэ эрье хонин үгтэнэ.

Мүнөө эдэ звенонууд 2 мянга гаран центнер эрхим шанарай үбһэ бэлдээд, совхоздоо тушааба.

С. ОЧИРОВ.

ВЕТЕРАНУУД ХУБИТАЯА ОРУУЛНА

Загарайн районой Новоильинскын хүн зон үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаһада шадал зэргээрээ хамһалсаха гэжэ оролдоно. Тэдэнэй тоодо дайнай болон ажалай ветеранууд бии. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадаһан наһатайшуул үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ туһалха тухайгаа мэдүүлээд, үбһэшэдэй звенонуудта ошожо ажаллана. Наһанайнгаа амаралтада гараһан В. П. Пушкарев, М. Е. Чередниченко, И. И. Кушнарев, Г. Н. Вставский, Е. А. Афанасьев, П. С. Злобин, М. С. Мурзин, Г. П. Пушкарев болон бусад тэдэнэй тоодо оролсоно.

Ажалай ветеранууд А. Я. Тимухина, Т. Я. Оконечникова, мүнөө пенсидэ гаранхай Е. Г. Гольская, Е. И. Белинская, А. Е. Желонская, Д. М. Черепцова гэгшэд һайн дураараа үбһэ хуряалгада гаранхай.

— КПСС-эй обкомой, республикын Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй хандалга бэшэгтэ манай харюу, — гэжэ ажалай болон дайнай ветеранууд мэдүүлнэ.

С. СТЕПАНОВ.

ХАЛААХАЙШЬЕ СУГЛУУЛАГДАНА

Халаахай — витамин ехэтэй тэжээл мүн гэжэ бултанда мэдээжэ болонхой. Тиимэһээ тус ургамалые элбэгээр суглуулжа, АВМ түхэлэй агрегадай хүсөөр үнэтэ гурил болгохо хэрэгые Түнхэнэй совхозойхид шухала дээрэ тоолоно. Тэжээл бэлэдхэлэй эхилһэнһээ хойшо үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлхөө гараагүй үлэһэн совхозой конторын, машинно-тракторна мастерскойн, автопаркын хүдэлмэрилэгшэд, мүн районой түб Хэрэн тосхоной эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд халаахай ехээр суглуулжа, АВМ түхеэрэлгэдэ асарба. Энэнь мүнөө хэдэн арбаад тонно витаминтай гурил болгогдоод, складуудта хадагалагдахаяа абзашагданхай.

Пенсионер Мамонт Данилович Софьин 86 наһатай болоошье һаа, өөрынгөө хүгшэн Мария Михайловнатай 8 центнер халаахай Хэрэн тосхоной захаар суглуулжа, Түнхэнэй совхоздо тушааба.

В. ТУЛАЕВ.

СОШОРДОМО ДОХЁО

САГ ЯБАНАЛ, ШАМДАХААР БОЛОО

«Эрдэм» колхоз үбһэ тэжээлээр жэл бүхэндэ дуталдадаг юм. Үбэлжэлгын эхиндэ бүхы малынь өөрын оройдоол 20 процент тэжээлээр хангагданхай байдаг. Тиимэһээ жэл бүри тус ажахы ондоо область, хизаарта тэжээл суглуулжа асарха баатай болодог.

Иимэ байдалтай энэ ажахы үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ гол анхаралаа хандуулха ёһотой гэжэ һанагдаа бэлэй.

Байгша ондо эндэ баһал гандажа, сабшалангай ургаса биратай бэшэ. Тусхайлхада, гектар бүриһөө оройдоол 4—5 центнер үбһэн абтана. Колхозой 2200 гаран гектар нуга сабшалангай 1600 гектарһаань үбһэн хуряагдахаар тодорхойлогдонхой.

Ушар иимэһээ тэжээл ехээр, шанартайгаар нөөсэлхэ гэбэл, техникээ бүтээсэтэйгээр хүдэлгэжэ, үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ ажалаа эрхим һайнаар эмхидхэхэ зэргэтэй ха юм.

Сэлэнгын эрьедэхи Сурпа гэжэ газарта Золто Раднаевич Цыбикдоржиевай хүтэлбэрилдэг һурагша-залуушуулай звено хүдэлжэ байба. Һүүлшын арбан хоногой дүнгөөр звеногой гэшүүн бүхэн үдэр бүри 36 центнер үбһэ бэлэдхэжэ, ажахы дотороо эрхимлэһэн. Арбадахи классай һурагшад Станислав Вампилов, Юрий Мансорунов, Баяр Дугаров гэгшэд трактор жолоодожо, ехэ туһа хүргэнэ. Үбһэ хуряахаһаа гадна, энэ звеногойхид 20 тонно халаахай нөөсэлһэн байна. Һургуулидаа ошотороо үшөө 100 гектар сабшалангай ургаса хурлажа үрдихэ хүсэлэнтэйгөөр эдиршүүл оролдоно.

Эндэ зэргэлээд хүдэлжэ байһан наһатайшуулай, тодорхойлбол, колхознигуудһаа бүридэһэн звено гээгдэлдэ оронхой ябана. Тус звеное хонишон Ф. Шагжиев толгойлдог юм. Үдын халуун хаһаар эндэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, нэгэ хүн морин тармуураар, нүгөөдэнь гар тармуураар тармажа байбад, «Звеное даагша центр ошоо юм гү даа» гэхэһээ ондоо тодорхой харюу үгэхэ хүн байбагүй. Сабшалан эндэ шанаргүйгөөр хуряагдана. Сэбэр жэгдэ газартахи ногоо косилкануудай сабшаһан хоорондохи зайда ногоон ургаһан зандаа һэбшээндэ долгилон харагдана. Шугы бургааһанай хажуугаар. һубаг һужаагай ногоон абтанагүй.

Б. А. Аюровай звенодо хүрэжэ ерэхэдэмнай, мүн лэ ажалай абьяас обёоргдоногүй. Шалтагаанинь гэхэдэ, даалгагдаһан 3 тракторайнь хоёрынь эбдэршоо юм ха.

— Нэгэ тракторайМнай радиатораар уһан гоожоод, нүгөөдынь мөөр хни барихала болёод, МТМ эльгээгдээ. Хоёр үдэрэй туршада вулканизатор бэдэржэ, һаатаха баатай болонобди. Техникын эбдэрһэндэ ажалай зогсоогдохо ушар саг үргэлжэ дайралдана, — гэжэ звеное даагша гэмэрнэ.

Үнэхөөрөөшье, «Эрдэм» колхоздо үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ үедэ техникэ зогсолтогүйгөөр хүдэлгэхэ хэмжээн абтаагүй. Звенонуудаар ябажа, тэндэнь заһабарилха, яаралтай техническэ туһаламжа үзүүлхэ тусхай агрегадтай машина, албан эмхидхэгдээгүй байһаниинь гайхалтай. Ахамад инженер В. Д. Бадмадашиев эндэ зэмэтэй гэжэ хэлэхэ зэргэтэйбди.

Ногооной ургасын бирагүйдэ халаахай, набша намаа бэлэдхэхээр шиидэһэн юм. Шефүүдтэ ехэ найдагдаа хаш. Гансахан ЮЭС (электрын элшэ хүсэ дамжуулдаг урда сетиин) хүдэлмэришэд лэ һайн туһаламжа үзүүлнэ. 13 тонно халаахай бэлэдхэхэ түсэбөө хоёр дахин үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна, үбһэ хуряалгада бүтээсэтэйгээр хабаадалсана. Харин Гусиноозёрско леспромхозой, «Бурводстройн» Гусиноозёрско ПМК-гай, мүн 163-дахи ПМК-гай коллективүүд шефскэ уялгаяа бэелүүлнэгүй. Набша намаагай, халаахайн багаар бэлдэгдэһэнһээ боложо. эндэхи АВМ оройдоо 50 тонно гаха гү, али түсэбэйнгөө гурбанай нэгэ хуби болохоор ногооной гурил үйлэдбэрилһэн байна. Тиихэдэ зайн галай таһалдаһан дээрэһээ энэ агрегат саг үргэлжэ зогсоно. Бидэнэйшье эндэ хүрэжэ ерэхэдэ, АВМ хүдэлгэгдэнгүй байгаа.

— Дахинаа зайн гал таһалдаа, гар һула һуунабди, — гэжэ харюусана.

Тобшолон хэлэхэдэ, колхозой правлени тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридөө гол анхарал үшөө хандуулаагүй зандаа. Хэзээ зохихо хэмжээн абтаха хаб? Саг ябажал байна, шамдахаар бэшэ гү?

В. ШИШМАРЕВ,
арадай хиналтын Гусиноозёрско комитедэй түрүүлэгшэ.
В. САЖИН,
«Улаан Сэлэнгэ» газетын хүдэлмэрилэгшэ.
Н. НАМСАРАЕВ,
манай корр.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ХОНИН АЖАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭНҮҮДЫЕ ОЛГОХО ТУХАЙ

Хүдөө ажахын талаар габьятай байһанайнь түлөө хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые олгохо:

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА МАЛШАН

Алексеева Раиса Дмитриевнада — Улаан-Үдын районой Оронгын совхозой ахалагша хонишон.

Бимбаев Георгий Мархаевичта — Хорини районой Үдын совхозой ахалагша хонишон.

Будаева Дулмажап Доржитаровнада — Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

Гармаев Даши Бушханаевичта — Хурамхаанай районой Хурамхаанай совхозой ахалагша хонишон.

Лубсанов Владимир Молоновичто — Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

Махеев Радна Долгоровичто — Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

Намсараев Пурбо Жамсарановичта — Захааминай районой Харацайн совхозой хонишон.

Плюснин Дмитрий Ивановичта—Зэдын районой «Заречный» совхозой ахалагша хонишон.

Самдакова Мария Доржиевнада — Хяагтын районой Хяагтын совхозой ахалагша хонишон.

Цыренов Ринчин-Доржо Цыреновичтэ — Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

Чулков Георгий Михайловичта — Мухар-Шэбэрэй районой «Родина» колхозой ахалагша хонишон.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ЗООТЕХНИК

Дариев Данзан Дамдиновичта — арадай депутадуудай Хорини районно Соведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад зоотехник.

Жабанаев Гомбожап Доржиевичта — Зэдын районой Оёоройн совхозой ахамад зоотехник.

Зарбаев Василий Доржиевичта — арадай депутадуудай Түнхэнэй районно Соведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад зоотехник.

Мункуев Доржо Шухуровичта — Сэлэнгын районой «Бестужевский» совхозой 2-дохи отделенине эрхилэгшэ.

Николаев Николай Михайловичта — Улаан-Үдын районой «Искра» колхозой ахамад зоотехник.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ВЕТЕРИНАРНА ВРАЧ

Борходоев Трофим Марковичта — арадай депутадуудай Захааминай районно Соведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад ветеринарна врач.

Сагдеев Багис Фаляховичта — Зэдын районой «Коммунизм» колхозой ахамад ветеринарна врач.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1981 оной августын 20.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ХОНИН АЖАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Хонин ажалые хүгжөөхэ талаар эрхим үрэ дүн туйлаһанайнь, мүн 1980—1981 онуудай малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэһэнэйнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Дармаева Цырен-Дулма Эрдынеевнае — Загарайн районой Эрхирэгэй совхозой ахалагша хонишон.

Дашинимаев Норбо-Самбу Цыренжаповичые — Яруунын районой «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон.

Дондоков Бадма Доржиевичые —Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

Дондоков Намжил-Доржо Цыреновичые — Хэжэнгын районой Загаһатын совхозой ахалагша хонишон.

Жигжитова Ныржит Ширипжалсановнае — Хорини районой Хорини совхозой ахалагша хонишон.

Кетонов Валентин Лаврентьевичые — Бэшүүрэй районой Хёлгын совхозой ахалагша хонишон.

Максимов Георгий Викторовичые — Улаан-Үдын районой «Маяк» колхозой ахалагша хонишон.

Эрдынеев Жаргал Лубсановичые — Зэдын районой Бооциин совхозой ахалагша хонишон.

Яковлев Илья Зиновьевичые — Хяагтын районой Худэриин совхозой ахалагша хонишон.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ хото,
Соведүүдэй байшан. 1981 оной августын 20.

АЛДАРТА ОЙН БАЯРАЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Болгариин пролетариадай революционно-марксистска партиин үндэһэ һууриие табиһан Бузлуджанска съездын үнгэргэгдэһөөр 90 жэлэй ойдо зорюулагдаһан олониитын суглаан августын 19-дэ КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институтда болобо.

Бузлуджанска съездын һүүлээр Болгариин революционернүүд- марксистнуудай парти тэмсэлэй ба илалтануудай алдарта замые дабажа, ленинизмые зохёохы ёһоор шудалжа, Болгариин Коммунис парти гэжэ 1919 ондо өөрыгөө соносхоһон юм. Тэрэнэй хүтэлбэри доро энэ ороной ажалшад илалтата социалис революци хээд, хүгжэнги социалис общество бата найдамтайгаар байгуулжа байнхай.

НРБ-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Д. Жулев суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ.

Суглаанда КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Долгих хабаадалсаа.

(ТАСС).

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИЕ—КОМПЛЕКСНО ГУРИМААР

ЧАС БҮХЭН ҮНЭТЭЙ

Үнгэржэ байгаа зунай эдэ үдэрнүүдтэ хүдөөгэй ажалшадай дүүргэхэ зорилгонууд тон харюусалгатай. Тэдэнэй түрүүшын анхаралда — тэжээл бэлэдхэлгэ. Таряа хураалгашье удангүй хүрэжэ ерэхээ байна. «Мал ажалые хүгжөөлгын гол шухала зорилго гэхэдэ, тэжээлэй баазые бэхижүүлгэ болоно. Энэ талаар байгша табан жэл гол түлэбөөрөө тэжээлэй табан жэл болохо ёһотой», — гэжэ Л. И. Брежневэй үгэнүүдые хүдөөгэй ажалшад мүнөө үеэ өөрынгөө дайшалха программа болгон абаха ёһотой.

Бэшүүрэй районой партийна, совет болон ажахын органууд табигдаһан энэ зорилгын өрөөе мэдэрэн, тэжээл бэлэдхэлгээ эрхим һайнаар үнгэргэхын тула политическэ, хүдэлмэриин-техническэ хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байна.

Ямаршье хэрэгэй дүүргэлтэ эсэхэй эсэтэ хүнүүдһээ дулдыдадаг гэдэг ааб даа. Тиимэһээ коллектив бүхэнэй урда табигдаһан зорилгонуудые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хүнүүдые элсүүлхэ гэхэ партийна организацинуудай түрүүшын уялга, эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин мүнөөдэрэй гол зорилго болохо зэргэтэй. Энээн тухай «Тэжээл бэлэдхэлгэдэ бултадаа хабаадая!» гэһэн статья соогоо КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев иигэжэ тэмдэглэһэн байха юм: «Хүн зоной дунда эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулхадаа, эдэнэй ажал хэрэгэй үрэ дүнгүүдые мяха, һү, үндэгэ үйлэдбэрилэн абалга сэхэ дулдыдажа байна. Ушарынь гэхэдэ, элдэб тэжээл бэлэдхэлгэдэ бултадаа шэмэ хоорондоо сэхэ холбоотой гэжэ колхозник, совхозуудай хүдэлмэришэн бүхэндэ, малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадажа байгшадта ойлгуулха шухала».

Хүн зониие эдэбхижүүлхэ арга хэрэгсэл ба түхэл янзануудай дунда агитатор, политинформатор болон лекторэй үнэн сэхэ үгын үрэ нүлөө мүнөө үедэ илангаяа ехэ. Халуун хаһын түрүүшын үдэрнөө КПСС-эй Буряадай обкомой, республикын Верховно Советэй Президиумэй болон Министрнүүдэй Соведэй бүхы ажалшадта хандаһан Хандалгын удха шанарые районойнгоо коммунист бүхэндэ, ажалшан бүхэндэ ойлгуулхые тэдэ оролдоо. Тус Хандалгын болон А. У. Модогоевой статьягай газетэнүүдтэ толилогдонһоо хойшо тэдээн бүгэдэ табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар тодорхой хэмжээнүүдые хараалан партийна суглаанууд бүхы ажахынуудта үнгэргэгдэһэн байха юм.

Үбһэ хуралгын бригада, звенонуудаар ябахадаа, агитатор, политинформатор, лекторнүүд партиин эмхидхэлэй, үзэл бодолой-политическэ ажал ябуулга тухай тодо хурсаар хөөрэжэ, республикын хүтэлбэрилхы органуудай хандалгые ойлгуулан, табигдаһан зорилгонуудые бодото бэелүүлхэ тушаа тодорхой дурадхалнуудые үгэдэг байха юм. Хөөрэлдөөнэйнгөө темые ажахын мүнөөдэрэй ажал хэрэгтэй холбодог байна. Мүнөө үедэ ажахынуудай партийна организацинуудай бүридэлдэ 150 гаран агитатор, 120 гаран политинформатор имагтал тэжээл бэлэдхэлгын дунда хүдэлмэри ябуулна. Эдэмнай гол түлэб бригадирнууд, звенощуд, АВМ-ые даагшад болоно.

Агитаторай уялга дүүргэдэг клубууд болон библиотекэнүүдэй хүдэлмэришэдшье олон. Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой А. Г. Фомина, М. Г. Бурцева, В. П. Тетерина, Бага-Куналейһээ — Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Г. Ф. Фомин, Охин-Булагай совхозһоо — Т. М. Коробенкова, Бүлюутэһээ — Л. Я. Дерюгин болон бусад үбһэшэдэй дунда хүмүүжүүлгын, ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг юм. Өөһэдөө үбһэ хуралгада хабаадахынгаа хажуугаар, бригадын, ажахын, районой ажал хэрэгүүдэй байдал, түрүү хүнүүдэй дүй дүршэл тухай, орон соомнай болон хилын саагуур болоһон үйлэ хэрэгүүд тухай һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ сагаа хэзээдэшье олодог гэхэш.

Богони болзор соо үнгэргэдэг үбһэ бэлэдхэлгын үедэ саг үргэлжын улаан булангуудые эмхидхэхэ үлүү хабаан, звенонуудта, вагонууд отогууд соо хабтагайнуудые хадажа, түсэбэй-экономическа тоо, баримтануудые, звеногой уялгануудые, тэдэнэй дүүргэлтын дүнгүүдые тэндэ үлэдэг заншалтайбди. Бүхы звенонуудта дайшалха уряалнууд, «Эдэмнай мүнөөдэр түрүүлнэ» гэһэн плакат гаргагдажа, «Манай Алдар солын туг үргэгдэбэ» гэхэ мэтэнүүдые хэрэглэнэ. «Сошородомо дохёо», «Хадхуурхан» гэһэн ханын газетэнүүдэй ашаар дутагдалнууд, хайша хэрэгээр, эмхидхэл муутайгаар ажалда хандаһан ушарнууд элирүүлэгдэжэ, саг дары усадхагдажа байдаг. Иимэ ушарнууд илангаяа тэжээл бэлэдхэлгын эхин шатада «Дружба» колхоздо, Бэшүүрэй совхоздо тохёолдоон юм. Жэшээнь, эдэ ажахынуудта ногооной гурил гаргадаг агрегадуудые сэхэ ходолгожо шадангүй, нилээд унжагайрһан байгаа. Зүйлэр ханын газетэнүүдтэ харюусалгата нюурнуудые шүүмжэлэлгэдэ үзэһэнэй хойшо эдэ агрегадууд хүдэлжэ эхилһэн юм. Харуулан ойлгуулха агитациин үрэ нүлөөнь энэ ушар бодото дээрэнь гэршэлнэ.

Һайнаар уялгаа дүүргэдэг политинформаторнууд гэбэл, Узко-Лугска сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ П. Т. Разницын, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой ахамад агроном В. Е. Астрихинский, Бага-Куналейн дунда һургуулиин багша В. М. Смирнов, «Дружба» колхозой ахамад агроном К. П. Сафонов, бусад болоно.

Заншалта болоһон һара бүриин ниитэ полит-үдэрнүүд угаа ехэ аша үрэтэйгөөр хүрүүлаа. Илангаяа үбһэ хуралгын халуун хаһа сагта районоймнай хүтэлбэрилхы түшаалтад, партийно-ажахын эдэбхитэд улам шударгаар ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулаад болоо. КПСС-эй райкомой бюрогой гэшүүд, ОВД-гэй начальник Н. Ф. Антонов, «Бичурский хлебороб» газетын редактор В. П. Ерохин, КГБ-гэй отделениин начальник Г. В. Сизых, арадай судья Н. Н. Брызгалов, бусадые энэ талаар тэмдэглэмээр.

Тэжээл бэлэдхэлгын ябасада, ажалаара шалгарһан түрүүшүүд тухай КПСС-эй райкомой болон райсоведэй орган — «Бичурский хлебороб» газетэ дэлгэрэнгыгээр бэшэдэг. Тэрэшэлэн мүрысөөнэй дүнгүүд районой болон нютагай радио-дамжуулгануудаар, ханын хэблэлэдэ толилогдоод, агитатор, политинформаторнуудай хөөрэлдөөнүүдэй ашаар үргэн олониитэдэ мэдээсэгдэжэ байха юм.

Район соомнай 8 агитбригада бии юм. Үдын хоолой забһаралгын үедэ тэдэнэй концерт наадые үбһэшэд хараадаа, сэдьхэлээ заадаг. Бага-Куналейн соёлой комплексын «Колос», Бэшүүрэй районой соёлой таһагай «Калейдоскоп» агитбригаданууд олондо илангаяа һайшаагдадаг. Бригада бүхэнэй репертуар, нютагай шэнэжые оруулан, һонирхолтой номернуудые гүйсэдхэдэг. Нааданайнгаа дүүрэхэдэ, соёлшод хамсыгаа шуугаад, үбһэшэдтэ хамһалсадаг һайн заншалтай.

Бүхы ажахынуудай тэжээл бэлэдхэлгын тула бага саг үлөөд байна. Тиимэһээ час бүхэн үнэтэй. КПСС-эй районой комитедэй хүтэлбэри доро районой үзэл сурталай хүдэлмэриин эдэбхитэд табигдаһан харюусалгатай зорилгонуудые гүйсэд дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн оролдохоор зорижонхой.

И. ЕФИМОВ,
КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой секретарь.

ПАРТИЙНА ҺУРАЛСАЛЫЕ ШАНАР ҺАЙНТАЙГААР, ҮРЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР ЯБУУЛХА

[Түгэсхэл. Эхиниинь августын 28-ной номерто].

СССР-эй АН-ай методологическа семинарнуудай Центральна соведэй болон СССР-эй Гэгээрэлэй министерствын дэргэдэхи марксистско-ленинскэ һуралсалай соведэй хүдэлмэриие КПСС-эй ЦК һайшаагаа. Научно-техническэ эрид хубилалтын, экономическа болон социальна дэбжэлтын, ниитын болон байгаалиин эрдэм ухаанай философско асуудалнуудые научна интеллигенци, мүн дээдэ һургуулинуудай багшанар, харин социалис соёл культура, литература болон искусствын асуудалнуудые уран һайханай интеллигенци методологическа семинарнууд дээрэ зүбшэн хэлсэхэ юм. Политическэ һуралсалай байшангууд болон кабинедүүд семинарнуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлхэ, тэдэнэй хүдэлмэриин эрхим дүй дүршэлые согсолхо ёһотой.

Революционно теори бэеэ даагаад шудалагшадта туһаламжа үзүүлхын тулада дээдэ, дунда һургуулиин багшанар консультантнуудаар томилогдохо. Консультантнуудые шэлэн олохо хэрэгтэ партийна комитедүүд тон анхаралтайгаар хандаха ёһотой. Тэдэнэр теори һайн мэдэдэг, теоретическэ асуудалнуудые бодото байдалтай холбожо шададаг, партийна пропагандын онол аргануудые һайса шудалһан хүнүүд байха ёһотойнь ойлгосотой. Ушар юуб гэхэдэ, үндэр дээдэ эрдэмтэй, өөрынгөө хэрэгтэ түгэс мэргэжэһэн, марксистско-ленинскэ теориин эгээл орёо шухала асуудалнуудые бэеэ даагаад шудалдаг хүнүүд тэдэ консультантнуудта туһаламжа эрин хандажа байна бшуу. Тиин абаһан зүбшэл, консультациараа хэр зэргэ сэдьхэлээ ханааб, тэрээнһээнь лэ тэдэнэй эрдэм мэдэсын гүнзэгынь, мүн теори үзэлгэдэ тэдэнэй ямараар хандахань дулдыдаха юм.

КПСС-эй ЦК-гай заабариин ёһоор, марксизм-ленинизмын университедүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Партийна, совет, профсоюзай, комсомолой болон ажахын хүдэлмэрилэгшэд, партийна эдэбхитэд эндэ дээдэ политическэ эрдэм олоно бшуу. Партийна болон комсомолой һуралсалай системэдэ, экономическа һуралсалда хүдэлхэ пропагандистнуудые, партийна комитедүүдэй, «Знание» бүлгэмэй лекторнүүдые бэлэдхэхэ гээшэ университедүүдэй гол шухала зорилгонуудай нэгэн юм. Марксизм-ленинизмын университедтэ һуралсаха хүнүүдые шэлэн олоходоо, энэ ушарые хараада абаха хэрэгтэй. Хожом пропагандист, үзэл сурталай хүдэлмэриин эмхидхэгшэ боложо шадаха хүнүүд лэ түбхын түрүүндэ тэндэ абтаха ёһотой.

Шагнагшадай өөһэдынь эдэбхи хэшээлые хүгжөөнгүйгөөр, политическэ һуралсалай үрэ нүлөөе дээшэлүүлхын аргагүй. Элидхэл болон рефераднуудые зүбшэн хэлсэхэ, диспут ба үгэ булялдалгануудые, конференци болон хөөрэлдөөнүүдые хэхэ мэтээр, эдэбхитэйгээр политзаняти үнгэргэхэ олон үльгэр жэшээ партийна организацинуудай ажал хүдэлмэринь харуулдаг. Ниитын-политическэ бодото байдалда тодорһон зүйлнүүд, тусхайлбал ажалай коллективүүдтэ болон ажахуудаг газартаа шагнагшадай өөһэдынь политическэ хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэлгэ, үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин байдалые шалгалгада, олониитын һанамжа шэнжэлэлгэдэ, мүн үйлэдбэри ба экономикэ шэнжэлхэ талаар бодото даабаринуудые дүүргэхэ гэхэ мэтэ хэмжээнүүдтэ партийна организацинуудай даалгабараар тэдэнэй хабаадалсалга һайн үрэ дүнтэй байдаг гэжэ харагдаа. Полит-һуралсалай эдэ түхэл янзанууд пропагандистнуудта шадамараар хэрэглэжэ һургаха гээшэ политическэ гэгээрэлэй байшан болон кабинедүүдэй шухала зорилго мүн.

Пропагандистнуудай ябуулха хүдэлмэри — марксистско-ленинскэ һуралсалай партийна хүтэлбэриин гол зүйлынь болоно. Пропагандистын дүүргэдэг үүргэдэ, мүн энэ ажалайнь өмжалта тодорхойлдог зүйлнүүд бологшо тэрэнэй абари заншалда, оролдосо хэшээлдэнь ЦК тогтоол соогоо онсо анхарал хандуулаа. Гүнзэгы эрдэм мэдэсэ, оюун сэдьхэлэй культура, хүнүүдэй хэлэһые шагнаха, ойлгохо шадабари, гүн хүсэтэ бодолнуудаар хэлэһэнээ хүнүүдтэ этигүүлхэ, өөрынгөө жэшээгээр тэдэниие дахуулха — эдэ бүхы шэнжэнүүд партиин үзэл суртал болон политикыень нэбтэрүүлэгшэ бүхэндэ бии байха зэргэтэй. Партиин пропагандист политическэ талаар хёрхо, боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ шададаг, Ленинэй хэрэгэй түлөө эдэбхитэйгөөр тэмсэдэг, коммунис ёһо заншалай гурим дуримуудые хазагайруулһан али бүхы ушартай эбсэшэгүй байха ёһотой.

Марксистско-ленинскэ теори тайлбарилан ойлгуулха айхабтар шухала хэрэгтэ эршэ хүсэеэ, эрдэм мэдэсэеэ зорюулдаг коммунистнууд анхарал хүндэдэ хүртэжэ байха зэргэтэй. Олон жэлэй туршада үрэ ехэтэ ажал хэһэнэйнь түлөө пропагандистнууд болон консультантнуудые, полит-гэгээрэлэй байшан болон кабинедүүдэй хүдэлмэрилэгшэдые шагнахын тулада Хүндэлэлэй Ленинскэ грамота ба стол дээрэ байха медаль бии болгогдонхой. Һуралсалай жэлэй урда тээ, сентябриин һүүлшын субботодо Пропагандистын үдэр үнгэргэгдэдэг ябадалые КПСС-эй ЦК дэмжээ. Пропагандистын үдэр хадаа партийна пропагандын зохёохы хүсэнүүдэй харалга мүн.

Пропагандистска кадрнуудта гамтайгаар хандаха гэһэн ленинскэ заабариие хүтэлбэри болгон, парти тэдэнэй эрдэм мэдэсэ, дүршэл шадабариень дээшэлүүлхэ таатай эрхэ байдал олгоно. Пропагандистнуудые бэлдэхэ холын хараата түсэбүүд партийна организацинуудта зохёон табигдана. Олон партийна организацинуудта пропагандистнуудые шалган сэгнэдэг (аттестаци хэдэг) гуримтай болонхой. Энэнь ехэ туһа хүргэдэг. Пропагандистын хүдэлмэринь ехэ хүсэлэл, оролдолго гаргахые эринэ. Тиимэһээ тэдээндэ ниитын бусад даабаринуудые ехээр үгэхэгүй гэжэ КПСС-эй ЦК уялгалба. Һуралсалай шэнэ жэлдэ парт-һуралсалай системэ бүридүүлхэдэ, ЦК-гай энэ заабариие заатагүй хёрээдa абаха хэрэгтэй.

Политическэ заняти үнгэргэлгэдэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй хабаададаг болоһонһоо хойшо пропагандистын нэрэ хүндэнь эли бодо дээшэлээ. Мүн шагнагшадайшье зүгһөө һонирхол ехэ болоо. Юундэб гэхэдэ, ороной, городой, районой ажабайдалтай холбоотой асуудалнуудта дэлгэрэнгы һайн харюу абаха арга боломжо үргэдөө бшуу. Нүгөө талаһаа, политзанятинуудта хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалсалга ажалшадтай холбоо бэхижүүлхэ ехэ туһатай, нэмэлтэ зүйл болонхой.

Ажалһаань сулөөлжэ, хоёр неделиин курсада ябуулха гээшэ пропагандистнуудай дүршэл шадабари дээшэлүүлгэдэ туһатай байха. Пропагандистнуудай 20 процент шахуунь жэл бүхэндэ курсада эльгээгдэдэг байха юм.

Партиин горкомууд болон райкомуудай дэргэдэ саг үргэлжэ хүдэлдэг семинарнуудта онсо анхарал хандуулха хэрэгтэй. Тэдэ эдэбхитэйгээр һуралсаха арга олгохо зэргэтэй. Заняти зохёохы ёһоор, һонирхолтойгоор яажа үнгэргэхые пропагандистнуудта заахаһаа гадна, тэдэнэй теоретическэ болон методическа эрдэм мэдэсэнь үргэдхэн гүнзэгырүүлэгдэхэ, мүн хүнүүдые үзэл сурталай талаар һурган хүмүүжүүлэгшэ байха үүргэнь тэндэ һайса тодорхойлогдохо ёһотой. Зохёохы ёһоной зүбшэн хэлсэлгэ заняти дээрэ үүдхэн эмхидхэхэ, хүнүүдэй эдэбхи хэшээлыень дээшэлүүлхэ шадабари һургуули болон семинарнуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ олгохо хэрэгтэй.

Пропагандистнуудта саг соонь, шанар һайнтайгаар юумэ мэдээсэжэ байха гээшэ тон ехэ удха шанартай. Мэдээсэл дуулгаха шударгы албан партиин райкомуудта, горкомуудта байгуулагдаха ёһотой. Партийна, совет, ажахын хүтэлбэрилэгшэд пропагандистнуудтай саг үргэлжэ уулзажа, хөөрэлдэжэ байха, энэнь юрэнхы дүрим болохо ушартай. Пропагандистнуудта хандуулагдаһан иимэ анхарал тэдээндэ сэгнэшэгүй ехэ туһа болодог.

Партийна һуралсалай хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай оролдохо зуураа партиин Центральна Комитет марксизм-ленинизм шудалха тушаа партийнабэшэ хүнүүдэй улам ехээр һонирходог болоһыень хараада абана. Революционно теоридо, КПСС-эй түүхэдэ, дотоодын болон гадаадын политикада зорюулагдаһан лекцинүүдэй шанар нилээд һайжаруулхыень тус тогтоол партийна комитедүүдые, «Знание» бүлгэмэй эмхинүүдые уялгалба. Ниитэ-политическэ уншалгануудые, арадай университедүүд, лекторинууд болон кинолекторинуудые олошоруулха гэжэ хараалагдана. Партийна пропагандын олониитын түхэл янзанууд олон миллион хүнүүдэй бодото ленинскэ университедүүд болохо ёһотой.

Политическэ һуралсалай шанар болон аша үрые дээшэлүүлхэ тухай партиин Центральна Комитедэй заабаринууд мүн комсомолой политическэ гэгээрэлдэ хабаатай. Эндэ мүн лэ теориие коммунис байгуулгын бодото байдалтай холбон шудалха шухала. «Комсомол марксистско-ленинскэ теориие яажа шудалха ёһотойб гэхэдэ, энэнь комсомолшуудай бодото хэрэгүүдтэй, тэдэнэй өөһэдынь ажабайдалтай нягтаар ниилэлдэхэ ёһотой», — гэжэ Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглэнэ. Революционно тэмсэл болон социалис байгуулалтын түүхые, марксизм-ленинизмын үндэһэ һуурие, партиин политикын шухала асуудалнуудые шудалан үзэхэ гээшэ совет залуушуулай коммунис ушар ёһо мэдэлгые дээшэлүүлхэ зайлашагүй эрхэ нүхэсэл мүн. Тогтоһон заншалай ёһоор, партийна организацинууд эрхим пропагандистнуудые комсомолой полит-һуралсалда эльгээхэ ёһотой.

Ажалшадай экономическа һуралсал шэнэ жэлдэ саашадаа хүгжөөгдэхэ. Экономическа һуралсал эмхидхэлгын, мүн тэрэнэй шанарай түлөө, научно-техническэ болон социальна дэбжэлтые түргэдхэлгэдэ, экономикын болон хүмүүжүүлгын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ тэрэнэй үүргые дээшэлүүлхын түлөө профсоюзна органуудай, министерство болон зургаануудай харюусалгые дээшэлүүлхэ гэжэ партийна һуралсал тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо хараалагдаа.

«Түүхэй эдэй, түлишын, эшэ хүсэнэй болон бусад материальна баялигуудые арбалха, бодомжотой зүбөөр ашаглаха хүдэлмэриие шангадхаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёһоор, алмалта ба химгадалгын асуудалнуудые үзэлгэ экономическа һуралсалай системэдэ эмхидхэхэ гэжэ хараалагдана. 1981 — 82 һуралсалай жэлһээ эхилэн, шэнэ курсанууд бии болгогдоно: «Химгадалга — коммунис шэнжэ мүн» (хүдэлмэришэд ба колхозниигуудта), «Гаргаша багатай экономико» (мэргэжэлтэд ба хүтэлбэрилэгшэдтэ). Мүн ажахы эрхилэлгые нарижуулха тухай, научно-техническэ дэбжэлтын экономическа болон социальна асуудалнуудаар, мүрысөө хүгжөөлгөөр бии байгаа курсанууд үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

Һуралсалай-методическа баазые саашадань һайжаруулангүйгөөр партийна һуралсалай хэмжээе дээшэлүүлхын аргагүй. Мүнөө хэрэглэгдэдэг һуралсалай программанууд болон номууд һуралсалай шэнэ жэл болотор шэнэлэгдэжэ, КПСС-эй XXVI съездын документнүүдтэ бии байгаа теоретическэ болон политическэ дүгнэлтэнүүд, һанал бодолнууд тэдээндэ оруулагдажа байна. КПСС-эй ЦК-гай зүбшөөһэн һуралсалай шэнэ курснуудай программанууд зохёогдожо байна. Учебнигүүдэй шанар һайжаруулхын тулада конкурснууд үнгэргэгдэхэ. Пропагандистнууд болон шагнагшадта туһаламжа болгон, теоретическэ ба методическа материал түбэй партийна хэблэлэй, академическэ журналнуудай, һуралсалай теле болон радио дамжуулгануудта ехээр гарадаг болохо гэжэ хараалагдана.

«Арадтаяа нэгэдэнги байхадаа, парти хүсэтэй. Партиин нэгэдэн хүтэлбэрилүүлэдэ арад хүсэтэй» гэһэн томо үзэлөөр партийна һуралсалай болон экономическа эрдэмэй системэдэ һуралсалай шэнэ жэл эхилхэ юм. Парти болон совет арадай нэгэдэлэй батажалга зайлашагүй үйлэ хэрэгые нотолдоруулха, мүн тус нэгэдэлэй эрхэ нүхэсэлынь юундэб, ямар гүнзэгы үндэһэ һууритайб, тэрэшэлэн бүхы совет обществын улам батажажа байгаа жагсаалынь ямар тодорхой баримта дээрэ үзэгдэнэб гэжэ харуулха гээшэ тус занятиин зорилго болоно. Бүгэдэ арадай зорилгонуудые шиидхэлгэдэ партийна организацинуудай, коммунист бүхэнэй оруулһан хубитые, ажалай коллективэй, районой, городой ажал хэрэгүүдэй түлөө, бүхы дээрээ партийна болон гүрэнэй түсэбүүд ба программануудые дүүргэлгын түлөө коммунист бүхэнэй харюусалгые тодорхойлон харууха, системэ һайн арга боломжо системэ олгоно.

Партийна һуралсал болон экономическа эрдэмээ дээшэлүүлхэ коммунистнууд ба бүхы совет хүнүүдые марксизм-ленинизмын илагдашагүй зэбсэгээр, ниитын хүгжэлтын жама ёһануудые болон хүгжэлтын хараа гүнзэгыгөөр ойлгохо шадабаряар зэбсэглэхын тулада, олон миллион хүнүүдэй зохёохы бодолые, үүсхэлыень бадаруулха, хүдэлмэриингээ ашаг үрэ болон шанарые дээшэлүүлхэдэ, КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхэдэнь туһа болохын тулада һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлэй бүхы юумэ хэхэ гээшэ партийна организацинуудай, пропагандистнуудай уялга мүн.

(«Правда» газетэһээ абтаба).

БАМ баригдана, БАМ Эхэ орондоо алба хэнэ. БАМ-ай харгыгаар ашаатай поезднууд үдэр һүнигүй барилгада хэрэгтэй материал, оньһон техникэ, арадай ажахыда хэрэгтэй бэшэшье ашаа шэрэнэ.

Үнгэрһэн жэлэй ноябрь һарада эмхидхэгдэһэн Байгал-Амарай түмэр замай управлениин коллектив БАМ-ай

ЗОРИЛГОНЬ ЕХЭ

харгые һайнаар, үрэ ехэтэйгээр ашаглажа, ехэ хэмжээнэй ашаа шэрэхэ гэһэн хараа түсэб урдаа табинхай. Түмэр замай Северобайкальскын отделениин коллектив энэ мүрысөөндэ оролсоод, ехэ ашаа шэрэхэ хэрэгтэ хаба шадалаа зорюулна.

Тус отделениин коллектив Ленэ мүрэнэй эрьеһээ Байгалай эрье хүрэтэр баригдаһан түмэр харгыгаар ашаа шэрэдэг байха юм. Эрхүүтэй, Буряадай участогуудай барилгашадта хэрэгтэй ашаа саг болзортоонь шэрэхэ хэрэгтэ эдэнэр ехэ анхарал хандуулна. Ленэ мүрэнэй эрьеһээ Байгалай хаданууд хүрэтэр 260 километр зайда түмэр харгы байгша ондо ашаглалтада тушаагдаха юм. Тиимэһээл Эрхүүгэй участогай барилгашадта ехэ ашаан хэрэгтэй. Буряадай участогай барилгашад үнгэрһэн жэлэйхидэ орходоо 20 миллион түхэригөөр ехэ барилга хэхэ даабаритай. Мүн лэ элдэб зүйлэй барилгын материал, зэр зэмсэг, оньһон техникэ хэрэгтэй болоно. Эдэ бүхы ашаан саг болзортоо Хойто-Байгалда асарагдаад байха ёһотой.

Северобайкальскын отделениин хүдэлмэришэд хүнгэн бэшэ ажал хэнэ. Эдэнэр локомотивуудые, вагонуудые миин байлгангүйгөөр ашаглажа, даабаряа үлүүлхэ гэжэ яһала оролдоно. Тепловозой машинистнууд, станцинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд арга боломжонуудаа сүм, шадамар, бэрхээр хэрэглэхэ гэжэ эрмэлзэнэ. Үдэр хоногой ошохо тума ехээр ашаа шэрэжэ, вагонуудай эрьесые дээшэлүүлнэ. Урдань сүүдхэдэ Нижнеангарск-1 станцида 54 вагон тушаан абтадаг һаа, мүнөө дунда зэргээр 100 вагон абтана. Байгша оной январь һарада 1742 вагонһоо ашаа буулгагдаһан байбал, июль һарада 2600 вагон ашаанһаа сүлөөлэгдөө.

Тепловозуудай машинистнууд ехэ ашаа шэрэхэ хэрэгтэ шухала анхарал хандуулна. Урдань нэгэ тепловозоор 1400 тонно ашаан шэрэгдэдэг байһан һаа, һүүлэй мэдээгээр локомотивуудай экипажнууд 1780 тонно хүрэтэр ашаа шэрэнэ. Северобайкальскын отделениин коллектив дотор һайн бэлэдхэлтэй, дүршэл шадабаритай мэргэжэлтэд олон юм. Тепловозой машинист В. И. Онищенко Кунерма станциһаа Дабаан станци хүрэтэр локомотивуудые жолоодоно. Энэ богонихон участок.

Гэбэшье Байгалай гранит шулуун хадануудай дундуур татагдаһан энэ түмэр харгыгаар ашаатай локомотивуудые жолоодохын тула одоол шадабари мэргэжэл хэрэгтэй болодог, В. Н. Онищенко локомотивуудые зогсоонгүйгөөр ябуулжа, Байгалай шэлэнүүдые шадамар бэрхээр дабана. Машинистын туһалагшын мэргэжэлдэ тэрэ 4 хүниие һургаа. Урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтойгоор ажаллажа байһан дээрэһээл, һаяшаг «СССР-эй хүндэтэ түмэр замшан» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаа. Коммунист Ю. М. Есин локомотивуудые түргэнөөр ябуулжа, ехэ ашаа шэрэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсажа байдаг. Өөрынгөө мэргэжэлдэ залуушуулые һургадаг заншалтай. А. Е. Янкин, А. Д. Нартов болон бусад машинистнууд үндэр бүтээсэтэ ажалаараа коллективэй доторо мэдээжэ болонхой.

Северобайкальскын отделениин коллектив үшөөл залуу. Эдэнэр «нэгэн бултанай, булта нэгэнэй түлөө» гэһэн уряа доро ажалаа эмхидхэнэ, бэе бэедээ туһалалсажа, даабаряа хододоо үлүүлнэ. Байгша оной долоо һарын туршада 640 мянган тонно ашаа шэрэжэ, даабаряа 130 процент дүүргэһэн байха юм. Энэ залуу коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

БАЙГААЛИ ХАМГААЛГА— ГОЛ АСУУДАЛЫНЬ

Оршон тойронхи гайхамшаг байгаалиие сахин хамгаалхын, тэрэнэй али бүхы баялигые арьбадхахын тула Коммунис парти, Совет гүрэн аргагүй ехэ холын хараата хүдэлмэри ябуулжа байдаг шуу.

Ушар тиимэһээ байгаалиие сахин хамгаалха гүн сэдьхэлтэйгээр хүн зониие хүмүүжүүлхэ асуудалда «Агитаторай блокнодой» 14-15-дахи номерууд зорюулагдаба. Энэ хадаа агитаторнууд болон политинформаторнуудай шадабарые дээшэлүүлхэ ябадалда ехэ туһаламжа боложо үгэхэ байһаниинь мэдээжэ.

«Эрхэтэн ёһоной манай ниитын гол уялга» гэһэн статьягаар энэ номер эхилнэ. Тус материалые Байгаалиие хамгаалха бүхэроссиин бүлгэмэй Буряадай республиканска соведэй президиумэй түрүүлэгшэ Б. Николаев бэшэһэн байна. «Харамтайгаар, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ гээшэ манай гол зорилго» гэһэн асуудалда ВООП-ой республиканска соведэй президиумэй гэшүүн П. Натаев статьягаа зорюулба.

Буряад орондохи газар баялигые, ой модые, ан амитадай аймагые, гол горхонуудые, гайхамшаг Байгал далайе хамгаалха, зүбөөр хэрэглэхэ асуудалнууд тушаа олон нүхэд һанамжа болон дурадхалнуудаа үгүүлээ.

Энэ табан жэлдэ бэелүүлэгдэхэ түсэбүүд тушаа һонирхон уншамаар. Хөөрэлдөөн эмхидхэхэ хүнүүдтэ туһаламжа болгон, методическа заабари, хэрэглэжэ болохоор литературын список үгтэбэ.

Совет орон дотор

ХЛОПОГООР БАЯН ХИЗААРАЙ БҮД НЭХЭГШЭД

АНДИЖАН. Областиин хоёр районой түбүүдтэ — Мархамат ба Кургантеп тосхонуудта Андижанай пумаажан бүдэй комбинадай филиалнууд һаяхан нээгдэв. Эндэ баригдаһан бүд нэхэдэг фабрика бүхэн жэл бүри 20 миллион метр бүд нэхэдэг байха юм.

Предприятинууд 10 һара соо баригдаа юм. Түсэбөөр хараалагдаһан болзорынь хоёр дахин хороогдоо. Ташкентын ба Ленинградай бүд нэхэлгын предприятинуудта эртэнһээ һургагдаһан хлопок ургуулагшадай ба малшадай үхибүүд челноггүйгөөр хүдэлдэг бүтээсэ ехэтэй нэхэлгын станогуудые хангана. Ойрын сагта Андижанска комбинадай үшөө гурбан филиал ашаглалгада оруулагдахаар хүлеэгдэнэ. Тэдэнэй хоёрынь утаһа үйлэдбэрилхэ, харин гурбадахинь үйлэдбэридэ гараһан үлөөдэлһөө нэхэгдэдэггүй материалнуудые бүтээдэг байха юм.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ Узбекистан хүн зондо ехээр хэрэглэгдэдэг ситец, сатин, миткаль болон бусад бүдүүдые гурба дахин ехые гаргадаг болохо юм. Энэ продукциин ехэхэн хубинь хүдөөгэй фабрикануудта үйлэдбэрилэгдэхэ.

Эд хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилдэг багахан фабрикануудые олошоруулхада, шухала социальна зорилгонуудые шиидхэхэ арга олгоно. Республикын хүдөө ажахыда бии байһан ажалай сүлөө нөөсэнүүдые промышленностьда хабаадаха арга бии болгоно бшуу. Мүнөө Узбекистанай заводууд болон фабрикануудай филиалнуудта 30 мянга гаран хүн ажаллана. Тэдэнэр жэл бүри 300 миллион түхэригэй элдэб продукци бүтээдэг байна.

«ЖИГУЛИНУУДЫЕ» ЗАҺАХА ШЭНЭ ТҮБ

БАЛАШИХА (Московско область). Волжско автозаводой машинануудые заһабарилха ороной эгээл томо туршалтын түбүүдэй нэгэн Москва шадарай энэ хотодо һаяхан нээгдээ юм. Эндэ жэлдэ 13 мянган автомобиль техническэ хангалга гараха байна.

«Жигулинуудые» заһаха түб ВАЗ-ай түхэлөөр баригданхай. Тэрэнэй гансахан заһабарилгын конвейер бүхы янзын заһабари хойно хойноһоонь наринаар хэхэ арга олгоно.

Түбэй директорэй орлогшо Е. Неменов ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, иигэжэ тайлбарилһан байна: туршалгын түб гэжэ юундэ нэрлэгдээб гэхэдэ, тэрэнэй байшан заншалта түмэр бетоноор баригданхай бэшэ, харин хүнгэн хэрэгсэлнүүдээр баригданхай юм. Энэнь байра доторхи талмайе ехэ бага болгохо арга олгоно. Эндэ машинануудые гансал заһабарилха бэшэ, мүн научна үндэһэ һуури дээрэ заһабарилгын технологиие нарижуулан һайжаруулха байна.

Москвагай, областиин болон дүтэ шадарай бусад областьнуудай районуудай автомобилистнууд энэ түбтэ хандадаг байха юм. Түрүүшын үдэр заһабарилагшад 100 автомобиль хангаһан байна.

ТЭЖЭЭЛЭЙ ПОЛИ ДЭЭРЭ

КУСТАНАЙ. Эндэ наратай сэлмэг үдэрнүүд тогтожо, хуряалгын хүдэлмэриие наашалуулаа юм. Областиин колхоз, совхозуудай механизаторнууд эртын ороонһоной ургамалнуудые хадажа эхилээ. Түрүүшын мянган гектарай ешмээн баал болгон суглуулагдаа.

Областиин 4 миллионһоо үлүү гектар таряалантай дүрбэнэй нэгэ хубиие тэжээлэй поли мүнөө жэл түрүүшынхеэ эзэлээ. «Донецкий-8» гэжэ сортын ешмээн болон «Синельниковский-14» сортын обёос гол түлэб тарижа ургуулагдадаг юм. 1 миллион шахуу гектар талмай дээрэ шэнэ сортын үрэһэн таригдадаг болонхой. Түрүүшынхеэ таригдаһан ургамалнууд аагма халууние, ган гасуурые дабажа гараа.

Поли дээрэ техникэ ипатовайхидай гуримаар хэрэглэгдэнэ. Хуряалга-зөөлгын 800 гаран комплекс эмхидхэгдээ. Хүдөөгэй механизаторнуудта туһалхые городуудһаа 3 мянга шахуу хүдэлмэришэд болон алба хаагшад эльгээгдэнхэй.

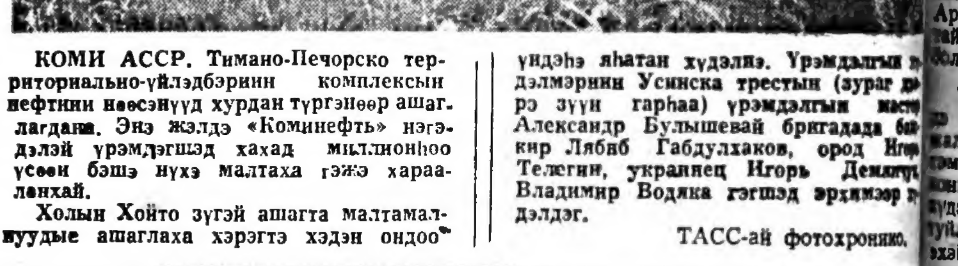
«ХУБИСХАЛТА БҮД НЭХЭГШЭДЭЙ» БААТАРШАЛГЫЕ АЛДАРШУУЛНА

ИВАНОВО. Эндэхи түүхын-революционно музейдэ табигдаһан ехэ зураг суута «Хубисхалта бүд нэхэгшэдэй» баатаршалгада зорюулагдана. РСФСР-эй габьяата уран зураашад, түрүүшын Соведэй мүндэлһэн городто хүн болоһон Нина ба Валерий Родионовтон энэ зурагай авторнууд юм.

Бүд нэхэгшэдэй хизаарай бусадшье уран зураашад энэ харюусалгатай темэ дээрэ ашаг үрэтэйгөөр хүдэлдэг юм. Тэдэнэй дунда Иваново хотынхид — РСФСР-эй арадай уран зурааша М. Малютин ба РСФСР-эй габьяата уран зурааша Е. Грибов оролсоно. Залуу революционер Ольга Генкина тухай хөөрэһэн «Партиин даабаряар» гэһэн зурагынь музейдэ мүн лэ табигданхай.

Мүнөө музейдэ 3,5 мянга гаран зурагууд, графическа хуудаһанууд тоологдоно. Тэдэнэй олониинь Иваново-Вознесенскэ пролетариадай революционно тэмсэлэй алдарта хуудаһануудые һэргээнэ.

(ТАСС).

КОМИ АССР. Тимано-Печорско территориально-үйлэдбэриин комплексын нефтиин нөөсэнүүд хурдан түргэнөөр ашаглагдана. Энэ жэлдэ «Коминефть» нэгэдэлэй үрэмдэгшэд хахад миллионһоо үсөөн бэшэ нүхэ малтаха гэжэ хараалэнхай.

Холын Хойто зүгэй ашагта малтамалнуудые ашаглаха хэрэгтэ хэдэн ондоо үндэһэ яһатан хүдэлнэ. Үрэмдэлгын хүдэлмэриин Усинска трестын (зураг дээрэ зүүн гарһаа) үрэмдэлгын мастер Александр Булышевай бригадада башкир Ляфиб Габдулхаков, ород Игорь Телегин, украинец Игорь Демянчук, Владимир Водяка гэгшэд эрхимээр хүдэлдэг.

ТАСС-ай фотохроника.

РЕСПУБЛИКЫН ЭРХИМ ХОНИШОДТО—АЛДАР СОЛО!

1981 ОНДО ЗУУН ЭХЭ ХОНИН БҮРИҺӨӨ ЗУУН, МҮН ЗУУНҺАА ДЭЭШЭ ХУРЬГА АБАЖА ТҮЛЖҮҮЛҺЭН ТҮРҮҮШҮҮЛ

Фамили, нэрэ, обог	Ажахынууд	Зуун эхэ хонин бүриһөө абтаһан хурьгад	Хонин бүриһөө хайшалагдаһан нооһон (килограмм)
БАРГАЖАНАЙ РАЙОН			
Сундуев Д-Н. Б.	Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз	153,3	6,003
Сангадиева О. Э.	—»—	120	4,005
…алтхаев В. С.	—»—	102	4,181
Цыдыпов С. И.	—»—	100	4,396
Дубсанов В. М.	—»—	110	4,204
Цыденов Х. Л.	—»—	100	4,012
…нуева А. Х.	—»—	101	3,871
Солбоева Р. Б.	—»—	100	4,339
…дмаева Е. М.	—»—	100	4,051
…ндеева С. А.	—»—	100	3,883
…гутуров Г. Л.	—»—	100	4,041
Гатапов Ч-Ц. Ш.	—»—	100	3,680
…залаев Н. Б.	Баргажанай с-з	100,1	3,471
Молчанов Г. И.	Шитханай с-з	100,7	3,430
Субботин В. М.	Бодоной с-з	103	3,690
БЭШҮҮРЭЙ РАЙОН			
Самокрутов К. А.	«Победа» к-з	106	4,4
…деев В. Н.	Еланиин к-з	101,1	3,2
Пантелеев М. И.	Калининай нэрэмжэтэ к-з	102,1	4,2
Калашников И. С.	—»—	100	3,6
Быков В. И.	Дзержинскиин нэрэмжэтэ с-з	101,6	4,0
…ионов В. Л.	Хёлгын с-з	100	3,6
ЗЭДЫН РАЙОН			
…мбрылова Х. Ч.	«Коммунизм» колхоз	129,1	3,66
Цыремпилова Г-С. Г.	—»—	116,1	3,57
Цыренов Р-Д. Ц.	—»—	114,8	3,2
…ысанов Ц-Д. Н.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з	101,1	3,1
…томУнкуев Т. Д.	—»—	100	3,1
Семенов Д. Б.	—»—	102,1	3,5
…Нсеева А. Г.	—»—	100	2,6
…рнев В. Е.	—»—	102,0	3,1
…ренов В. Д.	XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз	100	3,65
…ороев С. Л.	XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз	100	3,12
…ценов Л-Д. Д.	Д. Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз	100	3,12
…боев Ц-Д. Б.	—»—	100	3,02
…аев Д. Б.	—»—	100	2,55
…рапов Ш-Д. Ц.	—»—	100	2,34
…даев Ц-Д. Ч.	—»—	100	2,59
…миев С. Ч.	«Коммунизм» к-з	105,1	4,13
…занов Р-С. Н.	—»—	100	3,56
…даев Ч. Б.	—»—	100	2,78
…ржиев В. Д.	—»—	103,9	2,98
…меев Ц. Б.	—»—	100	3,11
…тчиков Ч-С. Д.	—»—	100	3,62
…ренов Д. Н.	—»—	119	3,73
…скаланов С. Н.	—»—	100	2,56
…ржапов Д. А.	—»—	100	3,12
…данов Г. Б.	—»—	102,6	3,170
…донов В. О.	—»—	105	3,360
…неев М. Д.	—»—	100	3,043
…даев Ж. Г.	«60 лет Октября» колхоз	110,1	3,7
…бинов Д. Р.	—»—	103,2	3,0
…бжапов Б. Л.	—»—	100	3,0
…шиев Б. Д-С.	—»—	105,8	3,7
…мбоев Д. Э.	—»—	100	3,5
…енжапов С. Х.	«Мир» к-з	100	2,536
…ржиев Д-Д. Г.	—»—	100	3,154
…денов Д. Д.	—»—	100	3,119
…ксимов Г. С.	—»—	100	2,304
…станов Н. А.	—»—	107	3,145
…бинова Н. Х.	Борьёогой с-з	111	4,06
…даев Г. Л.	—»—	121	4,69
…ренов Б. Ж.	—»—	111	3,57
Сосоров А. Б.	—»—	101	4,02
Эрдынеев Д. И.	—»—	100	3,07
Плюснин Д. И.	«Заречный» с-з	106	3,2
Индыржапов С. Д.	Бооцниин совхоз	100	3,7
Эрдынеев Ж. Л.	—»—	100	3,4
Намдакова Д. Л.	—»—	100	4,4
Банзаракцаев Д-С. Р.	Оёорой с-з	100,8	2,5
Бадмаев Д. Л.	Оёорой совхоз	108,4	3,0
Татарников С. И.	—»—	100	2,9
Терехов И. Е.	—»—	105,5	2,8
Цыренов Д. Т.	—»—	103,3	2,3
Чойдонов Б. Б.	—»—	100,	2,6
Семенов В. В.	Ториин совхоз	100	3,563
Замбалаев Ю. Д.	—»—	100	2,896
ЯРУУНЫН РАЙОН			
Дашинимаев Н-С. Ц.	«Коммунизм» колхоз	122	3,78
Рабданова Ц. А.	«Победа» к-з	116	3,48
Жалсанова Х. Р.	—»—	101,9	4,06
Андрианов И. И.	—»—	100	3,53
Ринчинов Б-Д. Э.	«Дружба» к-з	117	3,6
Иванов Г. Т.	—»—	103,7	3,8
Просянников Г. Е.	—»—	103	3,5
Цыбикова Ц. Ц.	—»—	100	3,5
Ушкалев Г. Г.	«Юбилейный» совхоз	100	3,45
Цыбиков Д. Г.	Нарһатын с-з	105	3,13
Данзанов Д-Н. Ц.	—»—	100	3,15
Шойжолов Ч-Д. Б.	Тулдуунай с-з	114	3,4
Дашинимаев В. С.	Тулдуунай с-з	100	2,78
Иванов Б-М. В.	—»—	102	3,6
Ободоева С. Д.	—»—	101	3,1
Аюшеев Д-Н. З.	Нисэнгын с-з	100	3,33
ЗАГАРАЙН РАЙОН			
Балданов Б. С.	«Дружба» к-з	104	3,4
Баданова А. Д.	Эрхирэгэй с-з	100	3,5
ЗАХААМИНАЙ РАЙОН			
Норбоева Е. Р.	Хамниин совхоз	122,8	4,8
Намсараев П. Ж.	Харацайн с-з	116	3,67
Базаров Г. Г.	Хамниин совхоз	122	4,8
Санжанов А. С.	—»—	104	3,7
ЦыдеМпилов С. Б.	—»—	100	4,75
Гуржапов И. Ш.	—»—	101,3	3,49
Гонгорова М. М.	Дүтэлүүрэй с-з	100	3,66
ХЭЖЭНГЫН РАЙОН			
Валиева Н. В.	«50 лет Октября» совхоз	125	3,81
Корчанова Е.	«Первомайский» совхоз	101	3,3
Доржиева Б. Ш.	—»—	103	2,15
Федотов А. И.	—»—	110	3,4
Тажибаев А. М.	—»—	100	2,5
Бальчиндоржиев П-Ц. Т.	Хэжэнгын с-з	101	3,94
Санжиева Ч. О.	Хэжэнгын с-з	100	3,38
Жалсараев Ш. Б.	—»—	115,1	3,55
Дармаев Д. Б.	—»—	110,1	3,43
Генинов Ж. Э.	—»—	104,0	3,4
Дарижапов Б. Н.	—»—	113	3,55
Будаев Ц. Б.	—»—	110,1	3,6
Ямпилов Н. Н.	—»—	102,4	4,15
Рампилова Р. Н.	«50 лет Октября» совхоз	113	3,55
Ванданов Д. А.	—»—	100	3,62
Кашапов Г. Ш.	—»—	103	4,16
ЦыдеНова Ц. Б.	—»—	100	3,87
БаДмацыренова Л.	—»—	100	3,44
ГомОоев Б. Д.	Худанай с-з	100	4,0
Доржиев С. Ш.	Чисаанын с-з	104,7	4,152
Содномов Ч. З.	—»—	103,6	3,741
Нестеров Е. Б.	—»—	102	3,712
Нестеров И. Б.	—»—	102,4	3,957
Усольцев М. Е.	—»—	100,2	3,771
Дондоков Н. Ц.	Загаһатын с-з	115,1	4,65
Шалуев М. М.	—»—	105,1	5,5
ДаМшаева Ц. Ц.	Загаһатын с-з	105,1	4,46
Найданова Ц. Ц.	—»—	100,7	4,70
Мороева В. К.	—»—	100,5	4,11
Михайлов Г. М.	—»—	110	4,3
ШамсутДинова А. М.	—»—	100	4,6
МУнкуев С. А.	—»—	100	4,0
ХУРАМХААНАЙ РАЙОН			
Банаева С. Н.	Хурамхаанай с-з	127	3,5
Тыхеева С. И.	Гааргын совхоз	118	3,91
Нимаева С. Ц.	Дэрэнэй совхоз	100	3,01
Дамдинова Д. Х.	Уланхаанай с-з	100	4,0
Ухинова Ш. Б.	—»—	100,5	3,0
Бадмаева Ц. А.	Гааргын совхоз	100	3,18
Билдушкин М. Ц.	—»—	100	3,42
Надмитова Д. Б.	—»—	100	3,35
Шарланов Д. Ц.	—»—	100	3,58
Урабханова П. И.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з	109	3,88
Доржиев Х. С.	Аргатын совхоз	100	3,6
ДондуПов В. Ж.	—»—	100,4	3,1
Цыбикмитов Б. Б.	Аргатын с-з	100	3,4
Балданова Г. А.	—»—	100	3,6
Сандакова Е. Р.	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз	100	3,49
Доржиева Ц. О.	—»—	100	2,97
Надмитова Е. Д.	—»—	100	3,17
Будаева С. Т.	Хурамхаанай с-з	100	3,2
Молокова Р. М.	—»—	100	3,2
Батуева Ц. Ш.	—»—	103,3	3,3
Доржиев Д. Б.	—»—	101,2	3,2
Хобраков Д. Ч.	—»—	100	3,2
ХЯАГТЫН РАЙОН			
УнаГаев И. И.	Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз	103,2	4,0
Максимов К. К.	«Родина» к-з	100	3,63
Тыкшеев Д. О.	—»—	101	3,4
Дамбаева Я. С.	Хүдэриин с-з	100	2,930
Яковлев И. З.	—»—	100	3,0
Санданов П. П.	Хяагтын совхоз	100	3,97
Цырендылыков В. Р.	—»—	100	3,2
Дабадоржиева П. Н.	—»—	100	3,26
Цыренжапов Е. Ж.	Алтайн с-з	104	3,47
Эрдынеева З. Г.	—»—	100	3,53
МУХАР-ШЭБЭРЭЙ РАЙОН			
Калашников А. А.	«Забайкалец» совхоз	110	3,6
Иванов М. П.	«Родина» колхоз	107	4,46
Чулков Г. М.	—»—	102	4,38
Цыдыпцыренов Б. Ш.	Суулгын совхоз	108,8	3,4
Базарова Л. Б.	«Одон» совхоз	103,4	3,62
Мальцев П. Ф.	«Искра» колхоз	100	4,2
Эрдынеев Б. Д.	«Знамя Ленина» колхоз	100	3,32
Аронзин Д. Д.	Суулгын с-з	100	3,77
НиМаева Н. Н.	«Одон» совхоз	100	3,2
АХЫН РАЙОН			
Мункоиов В. Б.	«Улаан Аха» колхоз	112	4,0
Ошоров В. М.	—»—	100	3,4
Габанова О. Б.	«Коммунизм» колхоз	110	4,3
Цыбденов Ц-Д. Б.	—»—	101	3,5
СЭЛЭНГЫН РАЙОН			
Шилов В. Е.	Сэлэнгын совхоз	136,4	3,87
Акулов А. М.	—»—	115,2	3,9
Романова В. Г.	Сэлэнгын с-з	110,2	3,4
Данзанов Б. Д.	—»—	106	3,36
Жапов Б-Ц. Д.	—»—	110	3,62
ГаНжУров Д. Г.	—»—	102,2	3,6
Дамбаев Н-Ц. Д.	—»—	100	3,4
Данзанов Н. Ц.	—»—	101,3	4,1
Нимаев Б-Ц. Н.	—»—	101,5	3,38
Зултуев Д. С.	—»—	102	3,4
Гайфутдинов О. М.	—»—	108	3,4
Цыбикдоржиев А. Н.	Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз	112,9	3,91
Аюшеев Д. Ц.	—»—	100	3,9
Жамьянов А. Ц.	—»—	101,9	3,82
Доржиев В. Э.	—»—	100,6	4,1
Гендуев В. Д.	—»—	100,9	3,83
Чойсоронов В. А.	—»—	100,1	3,95
Чагдуров Ц. Р.	—»—	100,4	3,3
Дондуков Б. Д.	Тельманэй нэрэмжэтэ совхоз	103	3,2
Шойненов Д-Д. Г.	—»—	101,0	3,7
СанЖиев Ж. Б.	XX партсъездын нэрэмжэтэ с-з	103,7	3,8
Житмитов Д. Ц.	XX партсъездын нэрэмжэтэ к-з	100	3,3
Лхасарунов Л. Д.	—»—	106,9	3,68
ОчироВа В. Л.	—»—	100,4	3,85
Гомбоев А. Г.	—»—	104,9	4,19
Будаева Д. Д.	—»—	116,8	4,4
ДаМбаев Д. Д.	«Бестужевский» совхоз	100,6	3,6
Бадмаева А. Л.	—»—	100	3,3
Чагдуров Л. Ж.	—»—	110	3,1
Бальжинимаев Х. Ц.	—»—	105,2	3,3
Шойненова Ц. Р.	—»—	101	3,4
РаДнажапов Р. С.	—»—	101	3,3
ТҮНХЭНЭЙ РАЙОН			
Махеева Р. Б.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з	116	5,1
Югдуров Б. С.	«Маяк» колхоз	100	4,3
Шаргулов Г. М.	—»—	100	4,2
Ошорова Д. Д.	Туранай совхоз	100	3,6
Ябжанов Г. Х.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з	105	3,3
Миронов Л-Д.	—»—	100	3,2
Халхаев И.	Туранай совхоз	100	3,2
УЛААН-ҮДЫН РАЙОН			
Калаганский П. А.	Һуралсалай «Байгал» ажахы	127	4,8
Бандаев Д. Ч.	«Заветы Ильича» совхоз	126	4,8
Норбоева А. Ш.	Һуралсалай «Байгал» ажахы	114	4,5
Шарапов Л. Ж.	Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахы	110,8	4,8
Гармажапов Б. Л.	—»—	10,2	4,5
Тюткин С. И.	—»—	108,7	4,6
Галсанова Б-Х.	—»—	102,5	4,9
Ошорова С. С.	—»—	100,0	3,9
Тогочиев Б. Ц.	—»—	100,0	4,4
Алексеева Р. Д.	Оронгын с-з	100	3,3
СтеПанов И. К.	«Маяк» колхоз	102	4,4
Максимов Г. В.	—»—	105	2,9
Коротких П. В.	—«—	104	3,3
Соколов Е. М.	—»—	100	3,7
ХОРИИН РАЙОН			
Танганов К. М.	Хориин совхоз	122	3,8
БУзина М. А.	«Георгиевский» совхоз	105	4,105
Будожапов В. Ц.	—»—	100	3,609
Мурдонова Х. Р.	—»—	102	3,843
ДонДоков Г. Г.	—»—	100	3,457
Екимовский С. В.	«Георгиевский» с-з	101	3,221
Гатапова Б. Д.	—»—	100	4,259
Ефремова А. М.	—»—	100	3,77
Мартынов Л. П.	—»—	100	3,02
Цырендоржиев Х. А.	—»—	100	3,5
Панкин И. И.	—»—	105,1	3,2
Тобоев Б. Ж.	—»—	100	3,5
Батожапова Р-Х. С.	—»—	100	3,8
Бабец Н. А.	Дээдэ-Тайлсын с-з	101	3,15
Филиппов П. О.	—»—	101	3,205
Григорьев В. И.	—»—	102,0	3,3
БиМбаев Г. М.	Үдын совхоз	100,4	3,84
БадмаНов Ж. И.	—»—	100	3,39
Гунтыпов Ш-Ц. Ж.	—»—	100	3,32
Иванов В. С.	—»—	100	2,61
Батомункуев Б. Ц.	Анаагай с-з	100	3,871
Шевчук Ф. И.	—»—	100	3,461
Доржиев Д. Д.	—»—	101	3,745
Доржиева Г. Д.	—»—	100	2,602
Воронченко А. А.	—»—	100	3,35
ДонДоков Б. Д.	Анаагай совхоз	100	3,7
Дыренов К. А.	Хүрбын совхоз	115	3,7
Бальжинов Е. Ц.	—»—	100	3,26
Мартынов Н. Г.	Хасууртайн с-з	100	3,3

САНГАДИЕВА О. Э. — Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

ЖАМЬЯНОВ А. Ц. — Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

ТАНГАНОВ К. М. — Хориин районой Хориин совхозой ахалагша хонишон.

ЦЫРЕМПИЛОВА Г-С. Г. — Зэдын районой «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон.

РАБДАЕВ Г. Л. — Зэдын районой Борьёогой совхозой ахалагша хонишон.

РОМАНОВА В. Г. — Сэлэнгын районой Сэлэнгын совхозой ахалагша хонишон.

АЖАЛАЙНГАА ДҮНГҮҮДЭЭР БАЯСАНА

Үглөөнэй аалиханаар үндыһэн улаан наранай элшэнүүдэй Хүрбын голдо тудаагүй байхадань, Дээдэ-Нугада байдаг хонишон Евгений Цыренжапович Бальжиновай хонид үни хада бэлшэжэ эхилэнхэй ябадаг.

Энэ хонишоной жэл яһала һайнаар үнгэрөө. Тэрэ 473 эхэ хонидһоо эды шэнээн хурьга абаад, һанаһан зориһондоо хүрэһэндөө урмашан ябана. Социалис уялга абахадаа, тэрэ зуун эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга абахаб гэһэн байгаа. Харин үнэн дээрээ зуутанай тоодо орошоод байхадаа, хайшан гэжэ үдэр, һүнигүй, заримдаа унтаха нойргүйгөөр имэ амжалта туйлаһан тухайгаа бодомжолно. «Бэлэхэнээр «зуутан» бологдодоггүй ха юм даа. Нилээд ехэ оролдолго хэрэгтэй. Бэеэ зобооно аа гүб гэжэ айха болоо һаа, юумэншье бүтэсэгүй байха даа»,—гэжэ хонишон хөөрэжэ һуугаа һэн.

Аһан шадалаараа хүдэлжэ байһан ажалайнгаа аша үрэтэй байхынь тула Дээдэ-Нугын хонишод бүхы юумэ бэлдээ юм. Нэгэдэхеэр, бардам хүрэхэ тэжээлээр хангагданхай байгаа. Хонидыньшье тобир тарган һэн. Хони хурьгадайнь байра һайнаар дулаасуулагдаһан, кошара соонь худаг малтагданхай һэн. Тингээд ерэхэлээрээ, бүхы юумэн гансал хүнүүдһээ дулдыдаха ха юм. Городһоо ерэһэн сакманщнгууд анхарал оролдосо ехэтэй байжа, ехээр туһалһан байна.

— Сэхыень хэлэхэдэ, үбэлэй хүйтэнһөө айгдаагүй гээшэ һэн. Эртын хурьгадые хүлеэжэ байгаа һэмди. Январьһаа тэдэмнай адхаржа эхилээ бэлэй, — гэжэ Е. Ц. Бальжинов тэмдэглэнэ.

Гэхэтэй хамта өөрынь нүхэр Цындыма Натаровна ахалагша хонишоной ёһотой һайн туһалагша юм. Байгша ондо тэрэ пенсидэ гараашье һаа, хэжэ байһан хүдэлмэреэ орхёогүй. «Ажалгүй һууха яараха юумэн юун байхаб. Үрдигдэхэ. Даб дээрэ шадалтай байһан дээрээ хүдэлхэ, үхибүүдээ хүл дээрэнь гаргаха хэрэгтэй»,—гэжэ аяар зургаан үхибүүтэй хонишон, олоной эхэ холын хараатайгаар хөөрөө һэн.

Ахалагша хонишон Е. Ц. Бальжиновай бригадын гэшүүдые нооһо хайшалалгын дүн баярлуулаа. Түсэбтэ 15,6 центнерэй орондо 16,8 центнер нооһо тэдэнэр тушаагаа.

С. ХАМАГАНОВА.
Хүдөө бэшэгшэ.

ЭЭЛЖЭЭТЭ ХАҺАДАА БЭЛДЭНЭБДИ

…эрбээ жэл бүхэндэ мал …лһаа ородог олзо ор…е зэргэсүүлэн харахада, … үсхэбэрилгэһөө гори… олзо абтадаг байна. …мэһээ манай ажахы һүү…й жэлнүүдтэ энэ һалба…а улам хүгжөөжэ, ашаг …ыень дээшэлүүлхэ та…р горитой хүдэлмэри …уулна. Тусхайлан хэлэбэл, …эг хонидоймнай үүлтэр …д һайжаржа, эрхим үүл…рэй тусхай отаранууд бай…уулагдаа юм. Манай хони…одой түлжүүлжэ тобиржуул… үүлтэртэ хусануудые …сашье республикын ажа…ууд бэшэ, мүн Монголой …радай Республика дура…һаар худалдажа абадаг …онхой.

Үнгэрһэн үбэлжэлгын үе… хонишоднай яһала ам…лтатайгаар ажаллаа гэжэ …дэглэлтэй. Ажахымнай …нишод хоорондоо мүрысэн …лдажэ, жэл бүри илалта …лана. Һаяхан хурьгадаа …еэнь амяарлажа, хо…ндойнгоо хэһэн ажалай эсэсэйнь дүн согсолходомнай И. И. Унагаевай отарада 100 эхэ хонин бүриһөө 103 хурьган түлжүүлэгдэһэн байба. Тиихэдэ дүршэлтэй хонишон Д. О. Тыкшеевэй харууһалдаг отарада 100 эхэ хонин бүриһөө 101 хурьган тэнжээгдээ. Түрүүшынхеэ хурьгалһан зуһаг эхэ хонидые даагшад Б. Д. Цыдыпылов, К. И. Хлебников гэгшэд 100 эхэ хонин бүриһөө 98—99 хурьга түлжүүлээ.

Энэ жэлдэ ажахымнай «сагаан алта» ехээр суглуулжа тушаагаа. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ манай колхоз хонин бүхэнһөө дунда зэргээр 3,200 грамм нооһо хайшалжа абаха түсэбтэй байһан юм. Тиин эсэсэй дүн согсолходомнай, хонин бүриһөө 3.600 грамм «сагаан алтан» суглуулагдаһан байгаа. Харин дүршэлтэй хонишон И. И. Унагаевай харууһалдаг һүрэг хонидой тус бүриһөө дунда зэргээр 4 килограмм нооһон хайшалагдаа юм. Тобшолон хэлэбэл, манай ажахы байгша ондо гүрэндэ түсэбһөө гадуур 50 центнер нооһо худалдаа гээшэ. Ингээд ерэхэдээ хонишоднай түрэл колхозойнгоо 50 жэлэй ойе ажалай шэнэ илалтаар угтаһан байна.

Эндэ Илья Иванович Унагаевай бригада тухай тоготожо хэлэлтэй. Энэ нүхэрнай наһаар залуу, партиин гэшүүн юм. Эхэ хонидой отара оройдоол хоёрдохи жэлээ даажа байнхай. Урдандаа дүршэлтэй, үнинэй хонишон И. С. Игумновай бригадада хонишоноор, хурьгашанаар ажаллаһан юм. Аха нүхэрэйнгөө онол аргые шудалжа, туһатай зүбшэл, заабариинь бүхөөр хадуужа абаһан тэрэ мүнөө түрүү хонишодой нэгэн болонхой.

Тэрэшэлэн ажахынгаа үнинэй хонишон Балта Дашиевич Цыдыпылов тухай магтаалай хэдэн үгэ хэлэнгүй гарахын аргагүй. Тэрэ илангаяа хонидой хурьгалха үедэ амархые мэдэнгүй ажаллажа гараа. Хурьгашадтаа хамһалсажа, туһатай заабари үгэжэ байһыень яһала хараһан байхабди. Балта Дашиевич залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ талаар нилээд дүршэлтэй болонхой хүн юм.

Үнгэрһэн үбэлжэлгэ нилээд хүшэр, бэрхэшээлтэй байгаа. Илангаяа үбһэ тэжээл хомордожо, тухашаруулаа бэлэй. Тиин хонишоднай бүхы ажалаа саг болзоортонь эмхитэйгээр ябуулжа, бии байгаа тэжээлээ гамтайгаар гаргашалаа юм. Энээнэй ашаар түл абаха харюусалгата хаһаяа һайнаар үнгэргэжэ, һүрэг хонидоо гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулаа гээшэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ манай ажахын хонишод туйлаһанаа улам батадхаха эрмэлзэлтэйгээр ажаллана. Тиигэжэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлгэеэ түргэн болзорто, эмхитэйгээр үнгэргэхэ аргатай болохо ха юм.

Д. МАКСИМОВ,
Хяагтын районой Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой зоотехник.

ЗАЛУУШУУЛ ЗОРИҺОНДОО

Ахын районой «Улаан-Аха» колхоз хони үсхэбэрилхэ талаар эгээл томохон ажахынуудай нэгэн гэжэ нютаг нугадаа суурхадаг. Энэ колхоздо түрүү хонишод олон. Тэдэнэй тоодо залуу хонишод Антон, Сырен-Ханда Хулуевтан ородог юм.

Айл боложо түбхинэһөөр 5 жэл болонхой. Энэ табан жэл соо эдэнэр хонин ажалда хүдэлмэрилжэ, яһала дүй дүршэлтэйшье болоо. Сырен-Ханда өөрөө хонишоной бүлэдэ түрэһэн, угай хонишон юм. Тэрэнэй эхэ колхозой, мүн районой түрүү хонишон Дари Лопсоновна Дугарова мүнөөшье ажаллаһаар. Жэл бүри үндэр үрэ дүн туйладаг. Мүнөө жэл 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа, хараалһанаа бэелүүлээ.

Ажалша эхэнэр ажалайнгаа онол аргые, дүй дүршэлые залуушуулда дамжуулан ойлгуулдаг. Мүнөөшье Булагай зуһаланда хүршэлэн һуухадаа, зүбшөөл заабари үгэжэ, үндэр амжалтануудта уряална.

Хулуевтан үбэлэй үедэ 440 хони харууһалжа, бүрин бүтэнөөр ондо оруулаа. Һаядаа энэ һүрэгыень гүрэндэ тушаахаяа Моондо туужа зорибо. Эдэ үдэрнүүдтэ залуушуул 600-гаад хурьгадые даажа абаад, зунай бэлшээридэ манажа, хүшэ тамир абхуулна. Һүрэг даажа абаһаар Шэбээдэ нүүжэ ерээ һэн. Шэбээдэ ая ганга элбэгшье һаа, бэлшээри багахан, һараһаа үлүү эндэ байхаар бэшэ. Ушар имэһээ хонидоо үшөө һайнаар таргалуулхын тула Номто голой хужарта нүүжэ ошохо юм.

—Тэндэмнай ногоон яһала гэмгүй. Хажуудамнай хужар бии юм. Зун-намартаа һайса таргалуулбал, үбэлэй янгинама хүйтые гэмгүй үнгэргэхэбди,—гэжэ хонишод хэлээ һэн.

Антон Хулуев мүнөө үбһэшэдэй звенодо ошожо, тэдээндэ нилээд туһаламжа үзүүлнэ. Сырен-Ханда районой Соведэй депутат һэн тула нниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

О. БАЛДАНОВА.

АЯЛГА ДУУНАЙ АЯН ЗАМУУД

Буряадай филармониин «Баяр» гэжэ дуу, хатарай гүрэнэй ансамблиин гастрольнууд Агын автономито округто эхилэнхэй. Энэ округой хүдөө нютагуудаар ансамблиин бэлигтэй артистнууд айлшална.

Республика соогоо мэдээжэ болоһон «Байгал» гэжэ дуу, хатарай ансамбль Түнхэнэй, Кабанскын, Хяагтын районуудта концертнүүдые харуулха түсэбтэй.

Харин Прибайкалиин, Баргажанай, Хурамхаанай районуудай ажалшадта һайхан дуу, хатарнуудаа дуунай-инструментальна «Сэлэнгэ» гэжэ ансамбль бэлэглэхэ гэжэ аян замдаа бэлдэжэ байна.

Г. КУЛАГИНА,
Буряадай гүрэнэй филармониин администратор.

ЭДЭБХИТЭД ШАГНАГДАБА

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай ёһоор, республика дотор физкультура болон спорт хүгжөөхэ талаар габьяатай байһанайнь түлөө «Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ иимэ хүнүүдтэ олгогдобо:

ВИНОГРАДОВА Надежда Константиновнада —Бухарест хотодо 1981 ондо үнгэргэгдэһэн бүхэдэлхэйн студентнэрэй арбан хоёрдохи наадануудай мүнгэн медальда хүртэһэн, «Трудовые резервы» бүлгэмэй Буряадай республиканска соведэй инструктор, уласхоорондын классай СССР-эй спортын мастер.

ЦЫБИКДОРЖИЕВ Владимир Бадмаевичта — Буряадай АССР-тэ боксоор СССР-эй спорткомитедэй гүрэнэй тренер.

Мүн физкультура болон спортын хүдэлмэридэ үндэр амжалта түйлаһанайнь түлөө Бүхэсоюзна физкультурнигуудай үдэрөөр дашарамдуулан, спортын бүлэг хүдэлмэрилэгшэдтэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаха болобо. Тэдэнэй дунда Зэдын районой «Мир» колхозой хонишон, ниитын тренер, гиир үргэлгөөр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэдэг мүрысөөндэ хэдэн удаа илаһан БАДМАЕВ Сергей Содномович, Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой механическа цехэй слесарь, даам наадалгаар СССР-эй спортын мастер БАРАНОВ Николай Павлович, «Трудовые резервы» бүлгэмэй Буряадай республиканска соведэй хүнгэн атлетикын ахалагша тренер МИРОМАНОВ Борис Васильевич, Зүүн Сибириин технологическа институдай ахалагша багша, боксоор СССР-эй спортын мастер ФЕДОТОВ Павел Агафонович, «Урожай» бүлгэмэй трекер, һур харбалгаар СССР-эй спортын мастер ЭРДЫНЕЕВА Галина Ивановна гэгшэд бии.

АЮУЛТАЙ, БОДОМЖОГҮЙ ШИИДХЭБЭРИ

Холбоото Штадуудай захиргаалагшад аюултай тэнэг шиидхэбэри абаба. Нейтронно буу зэбсэг бүтээжэ эхилхэ тухай президент Рейганэй абаһан шиидхэбэриие юумые зүбөөр бодомжолдог хүн бүхэн гансал иимэрэр сэгнэжэ болохо байна. Иимэ ябуулгые зүбтүүлхэ һэдэлгэ гаргажа, тэрэ хэдэн ушар баримта хүтэлбэри болгоһон байна.

Тэдэнэй гол шухалань юун бэ гэхэдэ, нейтронно бомбо гээшэ бэеэ хамгаалха зэбсэг, тэрэ хадаа дай зайсуулха гэһэн үүргэтэй гэһэн ямаршье үндэһэгүй хуурмаг баталамжа болоно. Теэд энээнһээ худал юумэн байхагүй. Юундэб гэхэдэ, нейтронно бомбо «ядерна богоһо» гэдэгые түбхын түрүүндэ доошолуулжа, атомна буу зэбсэг хэрэглэхэ боломжые ехэ болгоно. Өөрынгөө дайшалхы шанараар энэ бомбо хадаа добтолхы термоядерна буу зэбсэгэй эгээл харата муухай түхэл янзань байһаниинь элитэ. Тэрэниие ухаалан бүтээһэн Сэмюэл Коэн гэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, энэ бомбо «хүнүүдые алажа хороохо, харин материальна баялигуудые гэмтээхэгүй» үүргэтэй юм ха.

Энэ бомбо гансал дайсанай солдадуудые үгы хэхэ, харин гражданска хүн зониие яахашьегүй гэжэ хүн зониие олоорнь хюдаха энэ зэрлиг муухай зэбсэгтэ һүгэдэгшэд дэмы худалаар хашхаралдана. Гэбэшье энэ буу зэбсэгэй үг шанарынь ямар бэ гэхэдэ, тэрэ нейтронно элшэнүүдые гаргажа, тэрэнь лучевой үбшэндэ хүргэдэг юм. Оройдоол 1 килотонно хүсэтэй нейтронно бомбын тэһэрһэн газарһаа аяар 1200 метрэй зайда, ондоогоор хэлэхэдэ, 4,5 дүрбэлжэн километр талмай дээрэ амиды амитаниие алаха оршон байдал тохёолдохо, харин 15 дүрбэлжэн километр талмай дээрэ хүнүүд энээнэй элшэдэ шаруулагдажа, хожомоо тэдэндэ хорото хабдар бии болохо, харин тэдэнэй аша гушанарынь угай үбшэнтэй болохо юм.

Нейтронно бомбо гээшэ сэрэгэй объектнүүдтэ эсэргүү хэрэглэхэдэ «ехэ таарамжатай» ядерна зэбсэг юм гэжэ Рейганэй захиргаан американецуудые этигүүлхэ гэжэ мүнөө үсэд нэтэрүүгээр оролдоно. Нейтронно буу зэбсэгэй дайшалхы шанжэнүүдынь ядерна дай «хэжэ боломоор» гэһэн бодолые үндэһэлхын тулада хэрэглэгдэнэ. Тиин энэ бомбоһоо американецууд бэшэ, харин европынхид хохидохо гэжэ тэрэниие ухаалан зохёогшо Коэн найдана. Баруун Германиин «Дойче Фольксцайтунг» газетэдэ толилогдоһон хөөрэлдөөндөө, тэрэ ингэжэ убайгүйгөөр мэдүүлһэн байна: «Таанадай байдал ямар муутайб гэхэдэ, таанар совет бүлэглэлтэй хүршэ һуудаг байнат. Харин бидэнэрые тэрэнһээ океан таһална».

Хүн зондо тон харша энэ муухай философи мүн америкынхидтэ өөһэдтэнщье түйлай аюултай юм. «Америкэ-хэрэм» гээшэ соо шэбээлээд аюул үнгэргэхэбди» гэһэн баталамжада этигэхэ гэнэн хүнүүд олдохо аал? Ядерна зэбсэгэй бүтээгдэжэ байгаа үедэ тиимэ «хэрэм» байхагүй гэжэ үхибүүндэшье элитэ.

Ядерна дайе «дүримэй ёһоор» хэжэ болохо юм, иимэ дайнда сохилтонуудые тон хэмхэммжүүртэйгээр, гансал сэрэгэй объектнүүдтэ шэглүүлэн, хэжэ болохо гэһэн Пентагоной зарим «стратегүүдэй» баталамжануудынь мүн лэ хуурмаг, ямаршье үндэһэгүй юм. Тон багаханшье хүсэтэй ядерна буу зэбсэг анхан хэрэглэхэдэ, тэрэ бүхэдэлхэйн дайнда хүргэжэ болохо гэжэ Америкын нэрэ хүндэтэй хэдэн мэргэжэлтэд һэргылэн хэлэнэ.

Нейтронно буу зэбсэг Холбоото Штадуудта «шиидхэхы технологическа булюу байдал» олгохо, тэрэ США-гай хүсэ шадал болон аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ юм гэжэ нейтронно буу зэбсэг аршалан хамгаалагшад бэеэ мэхэлнэ. Хүн зониие олоорнь хюдаха ямаршье буу зэбсэгые ямаршье орон удаан саг соо ори гансаараа эзэмдэжэ байгаагүй юм гэжэ түүхэ гэршэлнэ. Атомна бомбо болон термоядерна буу зэбсэгэй, үһан доогуур ябадаг стратегическэ атомна онгосонуудай болон гол хубинуудайнь амяараа болон һаладаг ракетэнүүдэй түүхэ энээн тухай гэршэлнэ. Хүн зониие олоорнь хюдаха эдэ бүхы түхэлэй буу зэбсэгые бүтээн гаргаха гэһэн үүсхэл Холбоото Штадууд лэ гаргаһан байна. Сэрэгэй талаар Советскэ Союзһаа булюу болохо гэжэ хэзээшье хүсэлдэхэгүй һанал бодолоо бэелүүлхэ зорилгоор тэдэнэр ядерна буу зэбсэгые хурдан түргэнөөр бүтээхэ шэнэ шата нэгэнтэ бэшэ эхилдэг байгаа.

Энэ удаашье «шиидхэхы технологическа булюу байдалтай» боложо шадахагүй байһаниинь элитэ. Харин тиимэ булюу байдалтай болохобди гэжэ конгресстэ хэһэн элидхэл соогоо США-гай оборонын министр хэлэһэн байна. Зүгөөр манай дайсадай хэһэн ямаршье буу зэбсэгые бүтээхэ арга боломжые Советскэ Союзай экономико, эрдэм ухаан болон техникэ хангаха хэба шадалтай юм. Советскэ Союз ядерна буу зэбсэг үрдилдэн бүтээхэ энэ аюултай, бодолгүй ябуулгада хэбаадахые хүсэнэгүй. Ушарынь хадаа ядерна буу зэбсэг ингэжэ үрдилдэн бүтээхэдэ, бэе бэеын хиналтада үндэһэлһэн хэлсээнэй хүсөөр тэрэниие аша үрэтэйгөөр сэража байха арга боломжо алдагдахаяа байна бшуу.

Хэрбээ бусад гүрэнүүдэй нейтронно буу зэбсэг бүтээжэ эхилээгүй һаань, Советскэ Союз тэрэниие үйлэдбэрилхэгүй гэжэ Советскэ Союз анханһаа эрид шууд мэдүүлһэн байна. Тиихэһээ байтагай, хүн зониие олоорнь хюдаха шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдые, мүн иимэ буу зэбсэгэй шэнэ системэнүүдые ухаалан зохёожо үйлэдбэрилгые хорихо тухай хэлсээ баталхые СССР үнинһөө хойшо эрид шууд дурадхадаг. Тиихэһээ гадна, ядерна буу зэбсэгые юрэнхы дээрэнь хорихо тухай асуудал үндэһөөрнь шиидхэхэ шухала гэжэ тэрэ тоолодог. Бүхы түхэлэй ядерна буу зэбсэг бүтээхэеэ болихо, харин бүтээгдээд байһан зэбсэгые удаа дараагаар хороожо, хожомынь гүйсэд усадхаха тухай дурадхал Советскэ Союз энэ зорилгоор лэ дэбжүүлһэн байгаа.

Мүнөөнэй Америкын захиргаан эб найрамдалта совет үүсхэлнүүдһээ аһан шадалаараа хулжана. Тэрэ буу зэбсэг бүтээлгые ехээр түргэдхэжэ, нейтронно буу зэбсэг үйлэдбэрилжэ эхилбэ. Харин энээнэй урда тээ байһан захиргаан иимэ алхам хэхые зүрхэлөөгүй һэн. Нейтронно буу зэбсэгтэй болоод байхадаа, буу зэбсэг хязаарлаха ба хороохо тал Советскэ Союзтай хэлсээ хэ дэмнай, манда ехэ һайн б ха гэжэ оборонын министр Уайнбергер Эй-би-си-дэ хэл хөөрэлдөөндөө хэлэһэн бай Ингэжэ хэлэхэдээ, тэрэ верн гөө гэнэн тэнэгые харуул гээшэ гү, али олониитые ту раха мэхэлхэ гэжэ зорюута лээ гээшэ гү—мэдэхын арга Гэбэшье хүсэ баримталха, бы хаха, элдэб эсээр мэхэлхэ ша бэеэ даанхай ондоо гүр тэй үнэн сэхэ, адли тэгшэ сээ хэхэ арга зэбсэг бэшэ жэ тон эли.

Буу зэбсэг хинаха ту асуудалаар гүрэнэй секрета А. Хейг ингэжэ хоёр уд тайгаар мэдүүлһэн бай «Имагтал тэнсүүлэгдэһэн, хинажа боломоор хэлсээнү буу зэбсэгэй дан ехэ бэшэ жээтэй байхада, бодото шэ байдал хангажа. ма аюулгүйе батадхажа шада юм».

Хэрбээ иимэ мэдүүлгын зүрхэнһөө хэгдэһэн бай США-гай захиргаанай тод хой хэрэгүүдээр батадхагд байгаа һаань, тэрэниие г сал һайшаамаар байгаа. Т бодото дээрээ тон ондоо мэн болоно бшуу. Рейг захиргаан юунһээ эхилээб хэдэ, тэрэ ОСВ-2 догово хэрэгсээнгүй хаяа. Харин ядерна буу зэбсэгэй хэмжээе тогтоохо, мүн т ниие хинаха найдамтай мэ бии болгохо арга жо олгохо байгаа бшуу. С гай захиргаан сэрэгэй шые урдань үзэгдөөгүй хэмжээндэ хүргэжэ, нальна хэрэгсэлнүүдэй бодото дээрээ хинахын гүй түхэл янзын шэнэ я буу зэбсэгүүдые бүтээхэ рамма харгалһан байна. Хейгэй хэлэгшэ хэлсээе хын аргагүй болгоно. США-гай президент нейтр но буу зэбсэг бүтээхэ захиралта үгэбэ. Тэрэнь на богоһо гэдэгые доошол жа, ядерна дайнай болохо лые ехээр һүжэрөөжэ, хүн түрэлтэндэ үхэлтэ тохёолдуулаад байна. Р нэй шиидхэбэри буу зэбсэг дилдэн бүтээлгэдэ шэнэ эхилхэ гэһэн зорилготой. буу зэбсэг хинаха тухай талыншье, мүн олон хэлсээе улам орёо хэсүү гоно.

Ядерна дайн хизаарлаг ги байжа болохо гэжэ х дые этигүүлхэ, тиимэ дай жэ яһала боломоор гэһэ долтой хүнүүдые эбсүүлх һэн һэдэлгэ хадаа арадуу сэхэ мэхэлһэн ябадал мү жэ КПСС-эй ЦК-гай Генера секретарь, СССР-эй Верх Соведэй Президиумэй Т лэгшэ Л. И. Брежнев һэн байна. «Буу зэбсэг ү дэн бүтээлгэдэ илаха гэжэ дэхэ, ядерна дайнда и түйлахабди гэжэ найдаха шэ аюултай тэнэг ябадал —гэжэ КПСС-эй XXVI дээрэ Л. И. Брежнев хэл

Хожом хойно болошо дэнь, буу зэбсэг үрдилдэн хэрэлгые зайсуулха юумые зүбөөр ойлгодог хүнүүдэй уялга мүн.

Г. ШИШКИН
(ТАСС)

Туристнуудай амардаг «Байкальский прибой» гэжэ баазада энэ жэлдэ хүн зон олоороо амараа. Амарагшадые эндэ зохидоор угтан абана. Эдихэ юумэн, зохидоор сагаа үнгэргэхэ аттракционууд, Байгал далайн тунгалаг һайхан уһанда шунгаха, онгосоор тамарха гэхэ мэтэ булта хараалагданхай.

Эндэ амарагшадта саг үргэлжэ кино харуулагдадаг. Хүн зон эндэ ганса гансаараа, гэр бүлөөрөө, коллективээрээ ерэжэ амарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: туристнуудай баазаһаа онгосоор гараад, Байгал далай хүрэтэр тамаржа ябаашад.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ТҮҮХЫН ЖАСАДА ОРУУЛАГДАГ ЛЭ

Буряад арадай алдарта хүбүүн, Советскэ Союзай Герой, генерал Илья Васильевич Балдыновай намтарые шудалжа, тэрэнэй ажабайдал тухай материалнуудые суглуулжа эхилһээр үнинэйбди. Юрын малшанай бүлэдэ түрэһэн хүнэй сэрэгэй академи дүүргэжэ, эрэлхэг габьяата харгы зам гаталһан ушарынь совет хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ мартагдашагүйгөөр хадуугданхай.

1925 ондо Илья Балдынов комсомолой путёвкоор морин сэрэгэй һургуулида орожо һураһан гэжэ булта мэдэнэбди. Энэл жэлдээ Коммунис партиин зэргэдэ жагсаа һэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхин дээрэ тэрэ морин сэрэгэй полкын командираар, удаань бригадын командираар томилогдоо. 1943 ондо полковник Балдынов 109-дэхи гвардейскэ дивизиие командалжа, сэрэгшэдтэеэ сүг Кавказһаа Прага хүрэһэн байна. Тэрэнэй дивизи Японой квантунска армиие бута сохилгодо хабаадалсаһан. Гвардеецүүд Ехэ Хинганай элһэлиг, шулуулиг эгеэ орьёл харгыгаар урагшаа дабшажа, дайшалхы даабаряа сүм дүүргэһэн алдартай. Удаань 109-дэхи дивизи Бериславска ба Хинганска гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдтэ хүртөө һэн. Өөрөө Н. В. Балдынов Херсонско областиин Берислав хотын хүндэтэ эрхэтэнээр һунгагдаһан юм.

Ушар иимэһээ бидэнэр, Херсон хотын эрхэтэд, алдар габьяатанай нэрэ солые мүнхэлхөөр хүдэлмэриеэ дам саашадань үргэлжэлүүлһээрбди. Буряад ороной суута хүбүүнтэй сүг алба хэһэн дайшалхы нүхэдынь, тэрэнэй һурагшад, түрэл гаралынь манда һонирхолтой мэдээсэлнүүдые эльгээхэ аабза гэһэн найдалтайбди.

Манай адрес:
г. Херсон, Крымская, 135, средняя школа № 50, комната боевой славы.

Н. В. Балдыновай ажабайдалые гэршэлһэн шэнэ баримтануудаи, материалнуудай олдоо һаа, бүгэдэ арадай түүхын жасада оруулагдаха бэзэ гэжэ найдалабди.

А. ЦИТРОН,
багша, алдар солотоной нэрэ мүнхэлхөөр бэдэрэлгын бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ.

АЯНШАЛЖА АМАРНА

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай районой олонхи залуушуул зунайнгаа амаралтын үедэ хари гүрэнүүдээр, илангаяа социалис оронуудаар, аяншалдаг заншалтай болонхой. Бага оной май — август һаранууд соо арадай ажахын элдэб һалбаринуудай долоон түрүү хүдэлмэрилэгшэд амаралтынгаа үеые аян замда үнгэргөө. Ажалдаа, мүн ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь түлөө тэдэнэртэ залуушуулай уласхоорондын «Спутник» гэжэ аяншалгын эмхиин путевконууд барюулагдаһан байна.

«Одон» совхозой залуу һаалишадай нэгэн Н. А. Гомбожапова, энэл ажахын Шэнэ-Байрын фермын тоо бүридхэгшэ Н. Б. Бимбаева хоёр май һарада Монгол орондо амаржа ерээ. Хүршэ аха дүү монгол нүхэдтөө халуунаар уттуулжа, яажа амарһанаа залуу хүдэлмэришэд олохон жэлдэ мартангүй ябахал байха.

Тиихэдэ Хүһөөтын найман жэлэй һургуулиин багша Н. Д. Дубданова амаралтынгаа үедэ Чехословакиин Социалис Республика ошожо ерэбэ. Районой хэлхээ холбооной конторын инженер А. Ц. Доржиев, Никольскын дунда һургуулиин хари хэлэнэй багша В. Х. Калашникова, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь Б. Ц. Семенов гэгшэд Югославяар ябажа ерээ. Районой түбэй сберкассын залуу хүдэлмэрилэгшэ Н. К. Леонова Польшо ГДР хоёроор аяншалжа, хөөрэхэ, зугаалха ехэ һонинтой бусаһан байна. Нигэжэ районоймнай түрүү залуушуул амаралтынгаа үеые аха дүү социалис оронуудай залуушуултай харилсан үнгэргэжэ, сэдьхэл дүүрэн бусана.

В. ХУДАЕВ.
Мухар-Шэбэрэй район.

ҺУРАГШАДТА ЗОРЮУЛАГДАНА

Улаан-Үдэ городой соёлой ба амаралтын сэсэрлиг соо һургуулиин үхибүүдтэ зорюулагдаһан худалдаа наймаан һаяхан нээгдээ. Түрүүшын үдэр сагаахан баантигтай заахан басагад, зохидхон хүбүүд һургуулиин гоё хубсаһа үмдэжэ, элдэб модельнүүдые ирагуу хүгжэм доро харуулһан байна. Энэ үдэр хамтадаа 23.700 түхэригэй эд бараан худалдагдаа.

Үргэн томо салон соо, мүн газаагуур эмхидхэгдэһэн худалдаанай дэлгүүртэ үхибүүдэй самсанууд, костюмууд, платинууд болон һурагшадта хэрэгтэй бусад олон тоото зүйлнүүд хотынхидто, хүдөөһөө ерэһэн улад зондо дурадхагдана. Зүүн-Сибириин түмэр замай ОРС-ын, хотын худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд эндэ эдэбхитэйгээр хабаадаба. Олон тоото элдэб зүйлэй эд бараа асархадаа, худалдаанайнгаа дэлгүүрнүүдые шэмэглэн гоёоһон байха юм.

Түрэлхидтэеэ ерэһэн үхибүүд эндэ олон. Тэдэнэй заримаи хүхюу зугаатай, юуб гэхэдэ һургуулидаа үмдэхэ хубсаһа болон бусад зүйлнүүдээ эндэһээ худалдажа абаа бшуу.

Хотын худалдаа наймаанай товаровед С. Г. Аюшеевтай хөөрэлдэбэбди.

— Энэ дэлгүүр нээхын түла ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа юм. Эд бараанай олон зүйл асарагдаа. Худалдаанай таһагууд шэмэглэн гоёогдоһон байгаа. Түрүүшын үдэр хүн зон олоороо ерэһэн байна. Телевидени болон радио дамжуулгын программаар тус базаарай нээгдэхэ тухай соносхогдоһон байгаашье һаань, хүн үсөөн ерэдэг. Юундэб гэхэдэ, энэмнай заха тээ эмхидхэгдээ. Анхандаа ногоон дэлгүүртэ үнгэргэгдэдэг байгаа. Харин мүнөө тэндэмнай заһабари хэгдэжэ байнхай. Тингээдшье һурагшадай зарим хубсаһан эндэмнай үгы байгаа. Жэшээлхэдэ, сагаан фартук, үнгэтэ карандаш, номой гадарнууд гэхэ мэтэ, — гэжэ тэрэ хөөрэбэ.

Ерэхэ жэлдэ энэ дутагдалнуудаа усадхажа, һургуулида зорюулагдаһан заншалта дэлгүүрээ һайнаар үнгэргэхөөр хүдэлмэреэ эмхидхэхэ зэргэтэй.

Б. ДОРЖИЕВА.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Мүнөөдэр Улаан-Үдэдэ республикын түрүү хонишодой суглаан болохонь. (1981 ондо үндэр дүнгүүдые түйлаһан хонишодой ажалай дүнгүүд. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд). «Хонишоной алдар суута ажал» —түрүү бэшэг. «Һогооборишье һаань һуридөө» —мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Экономическа арга боломжонууд» —А. Миргалеевэй статья. Түрэл орон доторнай. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ. Мэргэжэлтын зүбшэл. «Пудрет —шэмэтэ тэжээл» — Б. Мункоевой статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «1981 ондо зуун хонин бүриһөө зуун, зуунһаа дээшэ хурьгадые абажа түлжүүлһэн хонишодой ажалай дүнгүүд». Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. БАМ-һаа абтаһан мэдээсэлнүүд. «Байгалай үмэнэхи түрэл хизаарнай» —мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд.

САГАЙ УЛАРИЛ

МҮНӨӨДЭР республика доторнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, аадарлахадаа болохо. Баруун-хойноһоо секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 20—25, зарим районуудта 14—19 градус дулаан болохо.

УЛААН-ҮДЭДЭ хура бороо орохогүй. Баруун-хойноһоо секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 22—24 градус дулаан байха.

АВГУСТЫН 22—23-най үдэрнүүдтэ үүлэтэйшэг байха, зарим нютагуудта саг зуура бороо орохо, аадарлаха. Баруун тээһээ секундын 3—8 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Һүниндөө 8—13, үдэртөө 18—23, зарим районуудта һүниндөө 3—8, үдэртөө 23—28 градус дулаан болохо.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Место встречи изменить нельзя» (4-дэхи сери). 11.20 — «Бидэнэртэй хэ, бидэнэр шэнгеэр хэ, бидэнэрһээ һайнаар хэ». ГДР-һээ дамжуулга. 12.20 — «Нарахан»— баримтата фильм. 12.35 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Ороной телестудинуудай баримтата фильмүүд. 16.30 — «Манай сэсэрлиг».

Улаан-Үдэ. 17.00 — «Халаан» (буряадаар). 17.40 — «Адресынь: ТВ».

Орбита. 18.00 — Коми АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо. Сыктывкарай телестудиин программада КПСС-эй Комиин обкомой нэгэдэхи секретарь И. П. Морозов хабаадалсана.

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — «Саяан» — хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга. 19.30 — «Нюусая» — киноочерк.

Орбита. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Город зунай үедэ» — киноэтюд. 20.10 — «Европодо сэрэгэй талаар тэнсүүри тухай». СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Генеральна штабай түлөөлэгшэ, генерал-майор инженер В. П. Стародубовай үгэ хэлэлгэ. 20.35 — «Место встречи изменить нельзя» (5-дахи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — Н. Лесков. «Тупейный художник». РСФСР-эй габьяата артистка Н. Гундарева уншана. 23.20 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.35 — Юлейсрадиогой (Финлянди) шэнэ хүгжэмэй оркестр Останкинодахи концертын студида.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Үхибүүдтэ—фильм. «Путешествие достойных» (2-дохи сери). 14.05 — РСФСР-эй габьяата артистка Г. Калинина ба ород арадай инструментнүүдэй академическэ оркестрэй концерт. 14.35 — «Үүлэн соогуурхи харгы зам». Ородой летчик К. К. Арцеулов тухай баримтата фильм. 15.30 — «Эртэ урда сагай Грециин искусство». 16.00 — Мультфильмнүүдэй программа. 16.30 — «Бидэнэр БАМ баринабди!». 17.00 — «Телестадион». 17.30 —«Москва шадархи уулзалганууд».

Улаан-Үдэ. 18.00 — «Манай хото — манай гэр». 18.30 — Коми АССР-эй дуу, хатарай гүрэнэй ансамблиин концерт. 19.00 — «Зунай ажалай шатанууд». 19.45 — «Эд бараанай тэмдэгүүд» — киноочерк.

Орбита. 19.55 — Дамжуулгын программа. 20.00 —Грузиин ССР-эй арадай артистка Н. Брегвадзе ородой урданай романснуудые дуулана. 20.25 — Баримтата фильмүүд. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» «Шэдитэй экран». 21.15 — «Урданай Калугада, эдир Калугада» —баримтата фильм. 21.35 — Тувын АССР-эй «Саяан» гэжэ дуу, хатарай гүрэнэй ансамблиин концерт. 22.00 —«Время». 22.35 — «Встреча с Игорем Ильинским» — уран һайханай фильм. 24.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (К) — «Шахтер» (Донецк).

ПОРП-ын ЦК-гай ПОЛИТБЮРОГОЙ ЗАСЕДАНИ

ВАРШАВА. С. Каниин ба В. Ярузельскиин хани ёһоной ажалай хэрэгээр СССР-тэ ошоод ерэһэнэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй хөөрэлдэһэнэй үрэ дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхэ ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой заседани эндэ болобо. Хөөрэлдөөнүүд польско-совет харилсаа улам батадхаха шухала ябуулга болоо, партинууд ба арадуудай хоорондын хани барисаанай эбдэршэгүй бэхи байһые лаблан баталаа, хоёр гүрэнэй аха дүүгэй харилсаа холбоое саашадань бэхижүүлгэдэ туһа хүргөө гэжэ мэдээсэл дотор заагдана. ПОРП-ын IX онсо съездын шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ тухай, марксистско-ленинскэ парти бологшо ПОРП-ые бэхижүүлхэ, Польшодохи социализм батадхаха ажал ябуулга тухай, орон доторхи социалис байгуулалтада харша ябуулгын аюулые зайсуулха тэмсэл тухай мэдээсэхэдээ, Польшын делегациин баримталһан хараа бодолые ПОРП-ын ЦК-гай Политбюро һайшаагаа. Польшын хүсэтэй, бүрин сүлөөтэй байхыень СССР-эй хүсэдэгые, Советскэ Союзай түгэлдэр хүсэн ба уласхоорондын ехэ нэрэ хүндын арадай засагта Польшын аюулгүй байдал болон хүгжэлтэдэ ехэ удха шанартай байһые хөөрэлдөөнүүд дахинаа лаблан баталба. ПНР-эй промышленна хүсэ бүри хүсэд дүүрэнээр хэрэглэхын тула туһаламжа үзүүлхээр бэлэн байһанаа совет тала дахин лаблан мэдүүлээ.

Уласхоорондын байдал сэгнэлгын талаар адли һанал бодолтой байһые хөөрэлдөөнүүд элирхэйлэн харуулаад, социалис ёһоной хани нүхэсэлөө бэхижүүлхэ, амгалан тайбан ба уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө тэмсэхын тула союзник хоёр гүрэнэй саашадаа эдэбхитэй ябуулганууды хэхээр зоригжонхой байһые лаблан батадхаа.

Политбюро хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүдые һайшаагаад, орон доторхи социально-экономическа мүнөөнэй орёо оршон байдалдань Польшодо шухала удха шанартай, аха дүү ёһоной туһаламжа ба дэмжэлгынь түлөө КПСС-тэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ, тэрэшэлэн Советскэ правительствада баясхалан хүргэбэ.

ДЖАНА АГЕНТСТВЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ТРИПОЛИ. Ливиин эрье шадар США-гай далайн-сэрэгэй манёврнуудые хэхэ тухай Рейганэй захиргаанай шиидхэбэриие Ливиин арадта эсэргүү зэлжээтэ хорото ябуулга мүн гэжэ энэ ороной олониитэ тоолоно. США-гай 6-дахи флодой манёврнууд Ливиин арадые айлгаха зорилготой харата кампаниин, тэрэнэй революционно хүтэлбэридэ эсэргүү хорото үтэсэлгэнүүдэй зэлжээтэ хубинь болоно гэжэ Джана агентствын эндэ тунхаглаһан шэнжэлэл дотор хэлэгдэнэ.

• ТАСС • АПН •

ХИЛЫН СААНАҺАА

ЛИВИИН САМОЛЁДУУДТА ДОБТОЛБО

Триполиин радиогой дамжуулһанай ёһоор, августын 19-нэй үглөөнэй 7 час 12 минутын (Москвагай сагаар 9 час 12 минутын) үеэр ороной харьяата Сидра тохойн уһан дээрэхи агаарай дайдада юрын шалгалта хэхэеэ ниидэжэ ябаха үедэнь, Ливиин хоёр самолёдые Америкын 8 истребитель добтолоо гэжэ Ливиин сэрэгэй түлөөлэгшэ августын 19-дэ мэдээсээ.

Джана агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Ливиин сэрэгэй түлөөлэгшэ ингэжэ мэдүүлбэ: «Ливиин арадта, тэрэнэй революцида эсэргүү Америкын эзэрхэг түримхэй ябуулгые һүжэреөн дэбэргэһэнэй үндэһөөр, американ агаарай-сэрэгэй хүсэнүүд манай харьяата Сидра тохойн уһан дээрэхи агаарай дайдада харата зорилготой ябуулгануудые хэжэ эхилээд, үргэлжэлүүлжэ байна». Ливиин нэгэ самолёдой ракетээр буудаһанай, хоёрдохёо табихаар бэлдэһэнэйнь һүүлээр американ лётчигууд буудажа эхилхэ тухай шиидхэбэри өөһэдөө гаргаһан байгаа гэжэ Пентагоной һүниин дежурна дуулгаа гэжэ Вашингтонһоо мэдээсэбэ. Энэ ушарал тухай тэрэ ээры Пентагондо мэдээжэ болоһон байгаа гэнэ.

Энээн тухай президент Рейган дуулаал. США-гай лётчигуудай ябуулгые һайшаалан байна гэжэ Пентагондо болоһон пресс-конференци дээрэ оборонын министр Уайнбергер мэдээсэ.

(ТАСС).

КУБАДА ЭСЭРГҮҮ ХАРАТА ЯБУУЛГА

ГАВАНА. Холбоото Штадууд Кубада эсэргүү харата бүдүүлиг шэнэ ябуулга хэбэ. Августын 17-ной үглөөгүүр вертоледуудые тээдэг «Гуам» гэжэ корабль дээрэһээ Гуантанамодахи американ далайн-сэрэгэй баазада далайн ябаган сэрэгшэдэй агаарай десант буулгагдаа. (Гуантанамо — энэ зуун жэлэй эхинһээ хойшо хуули бусаар США-гай эзэмдэжэ байдаг, Кубын харьяата газар дайдын хубинь юм).

Энэ ябуулгаар США-гай, НАТО-гай талаар тэрэнэй союзнигуудай далайн-сэрэгэй «Оушн венчер-81» гэжэ нюуса нэрэтэй эгээн ехэ маневрнуудай Карибска үеынь хоёрдохи шата эхилнэ. Хэдэн үдэрэй урда тээ НАТО-гай мэдэлэй далайн-сэрэгүүдэй хүсэн Латиин Америкын хэдэн гүрэнүүдтэй хамта Атлантиин далайн урда ба хойто хубинуудта, тэрэшэлэн Карибска далайда сэрэгэй ябуулга хэхэ бэлэдхэл гаргаһан байгаа. «Оушн венчер-81» гэдэг манёврнууд дайнай үеынхидэ дүтэрхы оршон байдалда үнгэргэгдэнэ. Эдээндэ 15 ороной 120 мянга гаран сэрэгэй албатад, сэрэгэй 300 шахуу корабль, мянга шахуу самолёдууд хабаадана.

Редактор Р. Б. ГАРМА...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76 отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63 фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-02448. Заказ № 192. Индекс 5901